

NÄYTELMÄKIRJASTO N:o 136

ARVID JÄRNEFELT

VALTASET

3-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ



HELSINKI
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KIRJA

VALTASET

3-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

ARVID JÄRNEFELT



KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KIRJA
HELSINKI

Esittämislupa pyydettyä tekijältä, osoite Virkby.

HELSINKI 1915

OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

HENKILÖT:

KAUPPANEUVOS VALTANEN.

ROUVA VALTANEN, hänen vaimonsa.

VALDEMAR, vanhin

UUNO, keskimäinen

MARTTA, nuorin

LEENA HÖGDAL.

PANKINJOHTAJA.

POLISIMESTARI.

Konstaapeleja ja salapoliseja.

Miespalvelija.

Kaksi naispalvelijaa.

Tapaus Suomessa, pienessä rantakaupungissa. Aika nykyinen.

Huomautuksia näyttämölle-asetuksen johdosta.

Vasen ja oikea on merkitty katsomosta käsin.

Näyttämö esittää Kauppaneuvos Valtasen työ- ja konttorihuonetta kaikissa kolmessa näytöksessä.

Perällä, oikealla ovi, josta avonaisen eteisen kaitteiden yli näkyy osa merenrannalla sijaitsevaa pikkukaupunkia. Oven päällä on kylttinä suuri lasiruutu, jonka läpi näkyy oikealta vasempaan mustalla maalattu kirjoitus: Konttori, ynnä värillisinä viina-ankkurin ja kahden viinapullon kuvat. Oven vieressä kummallakin puolen puiset konttorisohvat ja niiden yläpuolella ilmoitustauluja sekä laskunauloja. Vasemmalla oveton kokoseinän-aukko pieneen, seurusteluhuoneena käytettyyn lasipaviljonkiin, josta avautuu näköala merelle. Paviljongin kalusto on siroa ja kevyttä.

Vasemmassa sivuseinässä kaksi ovea. Näiden välillä uuni. Seinästä jonkunverran keskemmäs Valtasen kirjoituspöytä suljettavine paperiosastoineen ja puhelimineen.

Oikealla sivulla kaksi konttoripulpettia, toinen katsomoon päin, toinen pois päin käännettynä. Näi-

den välillä ovi, joka johtaa toisen kerroksen rappusille. Oven vieressä puhelutorvi. Toisen pulpetin vieressä avattava seinäluukku, josta paperit tulevat ja menevät muuhun konttorihuoneustoon.

Kalusto on kulunutta, vanhanaikaista, kallista, ei missään ylellistä. Yleinen sävy tekee kauan-asutun, mutta aina tarkassa järjestyksessä olevan huoneuston vaikutuksen.

Ihmiset liikkuvat ja puhuvat hiljaa, niinkuin on tavallista kodeissa, missä vanhan ja hermostuneen isännän mieltä noudatetaan eittämättömänä lakina. Kaikki näytelmässä esiintyvä melu, hälinä, tai tavallisuudesta poikkeavien mielipiteiden julistaminen tekee tässä ympäristössä senvuoksi räikeän vaikutuksen.

Ensimmäinen näytös.

Kuuma kesäaamu. Aurinko peittyy usein pilveen, jolloin kuuluu kaukaista ukkosenjyrinää ja navakoita tuulenpuuskia.

Verhon auetessa paistaa aurinko.

*Seurusteluhuoneen pöydällä tarjotin kahvikuppi-
neen ja leipineen syrjään sysättyjen ompeluksien
keskellä.*

WALDEMAR

*(työssä pulpettinsa ääressä, selin katsomoon. Käy toisinaan luukulla ottamassa tai lähettämässä pape-
reja, tai antaa lyhyitä määräyksiä pöydällään ole-
vaan puhelimeen).*

MARTTA ja LEENA

(seurusteluhuoneessa, edellinen oikealla, katselee merelle, veltossa asennossa, kyynäspäät levällään ikkunalaudalla, pää kallella oikeaa käsivartta vasten; jälkimäinen pöydän ääressä käsitöitä tehden).

ROUVA VALTANEN

(vasemmalta, tuo kahvipannun, kaataa kuppeihin)

Mikä lämmin aamu, rakkaat lapset! Eikö pojille saa olla enempää? — Ah, missä Uuno on?

MARTTA

Koko yön viftillä.

ROUVA VALTANEN

Taas! Ja hän lupasi minulle niin varmaan.

LEENA

Täti kulta, varmaan on sattunut jotain erikoista.

MARTTA

(halveksivasti).

Erikoista!

ROUVA VALTANEN

Uuno rukka, älkää vaan sanoko isälle.

MARTTA

Isälle! Isä sanoi jo viime kerralla, että parasta kun Uuno ei tulisi enää ollenkaan kotiin. Sellainen häpeä perheellemme!

ROUVA VALTANEN

(huokaa raskaasti)

Ei, Martta, Uno ei ole ollenkaan mikään juoppo: Hän on täysissä voimissaan, mutta asiassa täytyy olla jotain muuta, josta en pääse perille. *(Vasemmalle.)*

LEENA

Ah, tati, hän tulee varmaan ihan kohta.

VALDEMAR

Mistä sen tiedät?

LEENA

En tiedä mistä minä . . . mutta hän on jo tulossa, hän on . . . no tuossahan hän onkin!

UNO

(tulee kalpeana, mutta ei mitenkään humaltuneena)

Huomenta. *(Istuutuu pulpettinsa ääreen, joka on vastapäätä Valdemarin pulpettia, kohti katso-moa; paiskaa konttorikirjat auki.)* Äh, juuri kun pääsee viinoista, niin taas vaan viinoihin käsiksi! Onko rankin ostajia ilmestynyt?

MARTTA

Ja niinkuin sinä lupasit! Aivan vannoit äidille!

UUNO

No nyt vannon toistamiseen ja viimeisen ker-
ran, etten enää koskaan, en ikipäivinäni enää mi-
tään — vanno. Valdemar, lähde purjehtimaan.

MARTTA

Oletko mieletön!

UUNO

Se virkistäisi sinuakin, Valdemar.

MARTTA

Ukkonen käy, ja hän käskee purjehtimaan!

VALDEMAR

En nyt jouda.

UUNO

Jouda! (*Paiskaa Valdemarin kirjat kiinni.*)
Tule nyt vaan!

MARTTA

Siitä ei tule mitään! Sanon isälle. Ähä!

UUNO

Menen yksin sitten.

MARTTA

Mene sinä yksin niin paljon kuin tahdot. Se on toinen asia.

UUNO

»Se on toinen asia». (*Valdemarille:*) No, etkö siis tule?

VALDEMAR

Eipä nyt oikein haluttaisi.

LEENA

(*huolestuneena*)

Uuno, näethän, ukkonen on ilmassa!

UUNO

No, sillivoileipää sitten.

MARTTA

(*Uunolle*)

Suoraan sanoen, en voi käsittää kuinka sinä kehtaat, Uuno!

UUNO

Äläs sano, Martta hyvä, minä tuotan mitä suurinta hyötyä kauppahuoneellemme. Olenhan minä oivallisena kylttinä liikkeellemme. Valtasten vii-

naa, Valtasten viinaa, Valtasten viinaa! Olen oikein elävä, puhuva ja huutava kyltti! Ainakin yhtä hyvä kuin tuo mykkä kuva tuolla oven päällä tynnyrineen ja pulloineen! (*Osottaa ovikylttiin.*)

L E E N A

(*nauraen*)

Sinäpä et voi milloinkaan tottua tuohon kylttiin. Mitä pahaa se on sinulle tehnyt!

U U N O

Siitä asti kun se siihen maalattiin kaiken maailman maantienkulkijain osviitaksi, on mieleni kiehunut. Vielä minä kerran lennätän tuolin siihen, saatte nähdä!

M A R T T A

Emmekö ole todella aivan kuin Kainin merkillä leimatut. Ihmiset kumartavat meitä rahojemme vuoksi jokaisessa seurassa, me olemme muka ihmiskunnan hyväntekijöitä, mutta selän takana meitä ylenkatsotaan: me turmelemme ihmiskuntaa viina-tehtaillamme! Ei, ei. Meitä ei saa mikään hyväntekeväisyys puhtaiksi ihmisten edessä. Ja sitäpaitsi minua kyllästyttää koko hyväntekeväisyys. Se ei ole yhtään mitään.

UUNO

Isän pitäisi tietenkin lakata viinaa keittämästä, siinä kaikki.

VALDEMAR

Taas sinä Martta tulit siihen vanhaan — vanhaan tyytymättömyyteesi. Nyt on kesäpäivä, mutta sinulla on aina kuin lokakuu. Mielentilasi vaikuttaa väkisin toisiin. Ei pitäisi suotta johtaa toisiakin alakuloisuuteen.

MARTTA

Kohta pääsette minusta.

MUUT

No?

MARTTA

Rupean sairaanhoitajattareksi.

UUNO

(haukotellen)

Ah, ah, ah!

LEENA

Ei se ole mitään helppoa tointa, tiedätkös.

MARTTA

Minäpä tahdonkin vaikeata. Hyvä on Leenan puhua, joka et ole rikas. Mutta katsoppas minä, joka olen rikas, en voi ikinä saada semmoista pankkipaikkaa esimerkiksi kuin sinulla on, sinä onnellinen!

VALDEMAR

Rikkaat voivat elää ilmankin työtä ja paikkoja.

MARTTA

Mutta eivät, eivät, eivät! (*Purskahtaa itkuun.*)

ROUVA VALTANEN

(*vasemmalta, tarjottimella maitoa ja kuppeja.*)

No kas niin! Kulkisitte, rakkaat lapset, edes useammin kävelemässä — jotakin urheilua tai semmoista — eihän tällöinen elämä kelpaa! Kenen pitäisi sitten olla onnellinen, ellei teidän, kaikki teidän asemaanne kadehtivat.

MARTTA

Ja minä sanon, että me olemme kaikkein onnettomimpia kaikista ihmisistä. Esimerkiksi isä itsel!

U U N O

Jaa-a, ensin panee kaikki voimansa rikkauden haalimiseen, ja kun vihdoon on miljooneja, ei saa syödä kuin keitettyä maitoa vesikorppujen kanssa!

M A R T T A

Ja onnen sijaan kuinka vihainen, tyytymätön, levoton! — Voiko yleensä ajatella onnettomampaa kuin isä, kuin me, kuin me kaikki? Ei, mutta sano-kaa todellakin! Voiko?

U U N O

Onnettomuus tulee siitä, että meillä on kaikilla paha omatunto. Me tiedämme mistä rikkautemme ovat kotosin ja kuitenkin jatkamme rikkaina olemista.

V A L D E M A R

Sh!

R O U V A V A L T A N E N

Niin, Uuno, miksi taas tuota iankaikkista!

U U N O

Ennen viimeistä nälkävuotta hallitus antoi isälle toimeksi...

M A R T T A

Ah, lakkaa, tiedänhän minä...

VALDEMAR

Uuno!

UUNO

Pukekaamme kerrankin selviin sanoihin, mitä kuitenkin jokainen meistä aina, yöt päivät tuntee tässä. Totuus ei tee pahaa.

VALDEMAR

Joutavia. Kaikki muutkin rikastuvat samalla tavalla.

UUNO

Mutta muut eivät ole niin kehittyneet kuin me, että vääryyden ymmärtäisivät.

(Alakuloisuus valtaa kaikkien mielet. Kuuluu huokauksia, asennot veltostuvat, kasvot kääntyvät Unosta pois päin).

VALDEMAR

(kuitenkin, Uunon alettua puhua, reipastuttaa itsensä äkkiä, ei ole häntä kuulevinaan, viheltelee, selailee konttorikirjoja, paiskellen niitä auki ja kiinni).

UUNO

(korottaa äänensä Valdemarin meluamisen tähden)

Hallitus antoi isälle toimeksi koota viljaa nälänhädän varalle. Isä sai käsiinsä mahdottomia sum-

mia. Nälkävuosi tulikin, entistä julmempi. Mutta isä käytti asemansa viljanhinnan korottamiseksi, koska sitä ei ollut kellään myydä. Ja niinpä hän hypoteekkilainainsa avulla pääsi nälistyneen kansan maitten omistajaksi. Siitä ovat kaikki maatilamme peräisin.

M A R T T A

Sinä väität isää suorastaan rosvoksi!

R O U V A V A L T A N E N

Mutta mitä hän oikeastaan sanoo, kun en minä voi mitään ymmärtää?

V A L D E M A R

Älkää kuunnelko häntä. Sillä tavallahan olisivat kaikki rikkaudet pelkkää rosvousta!

U U N O

Niinpä ne melkein ovatkin.

M A R T T A

Sanokaa kerrankin, kuinka rikkaita me oikeastaan olemme?

R O U V A V A L T A N E N

Kuinka lienee. Valittaahan isä aina, että olemme aivan konkurssin partaalla.

M U U T

(naurahtavat)

U U N O

Hermosairautta. Vainohulluutta. Vähintään seitsemän miljoonaa.

M A R T T A

(aivan kuin vaaran uhatessa)

Seitsemän miljoonaa! *(Ajatuksissaan:)* Sinun mielestäsi siis meidän pitäisi nuo miljoonat...

U U N O

(kevyesti)

Tietysti pitäisi.

R O U V A V A L T A N E N

Mutta sanokaa, *mitä* pitäisi?

V A L D E M A R

Joutavia. Tuommoiset ajatukset eivät vie muuhun kuin toimettomuuteen. Kaikkia esi-isäin erehdyksiä tässä vielä rupeisi penkomaan! Pääasia on tehdä työtä. Työ on onni. Ja jos vaan teen tehtäväni hyvin, en tarvitse mistään muusta pitää huolta.

U U N O

Hm! Toiset niin, toiset näin.

M A R T T A

Sinä tarkoitat siis, että esimerkiksi minun ei tarvitsisi ollenkaan hakea paikkoja tai ylimalkaan koettaa päästä itsenäiseen työhön, vaan ainoastaan harjoitella ahkerasti pianonsoittoa niinkuin ennenkin.

V A L D E M A R

Juuri sitä tarkoitan.

M A R T T A

Ja luulet, että voisin olla onnellinen, jos vaan koettaisin olla ajattelematta, ajattelematta, ajattelematta! (*Takoo nyrkillä päähänsä.*)

V A L D E M A R

Ihan varmaan. Soitat vaan ahkerasti.

M A R T T A

Ja mitäpä jos todella olisit oikeassa! Jospa vaan tietäisin varmaan, että se on niin . . . minä voisin olla äärettömän ahkera . . . ja olisin todella onnellinen . . . (*Menee vasemmalle.*)

(Kohta alkaa vasemmalta kuulua hartaita sormiharjoituksia pianolla.)

ROUVA VALTANEN

(puoleksi itseksensä, ajatuksissaan)

Aina vaan samat ja samat keskustelut! (Huokaa:) Kun ymmärtäisi... (Vie kahvitarjottimen pois vasemmalle).

LEENA

Kyllä minusta vaan on niin, ettei kaikki työ sittenkään ole aina hyvää, joka eteen pannaan, vaan toista voi tehdä ilomielin, toinen taas ihan yököttää.

UUNO

Yököttääkö sinua pankkityö?

LEENA

Noh...

VALDEMAR

Sitä asiaa et sinä Leena kulta vielä voi oikein arvostella.

UUNO

Minusta Leena on arvostellut asian oikein.

V A L D E M A R

Te kaksi olette aina samaa mieltä.

L E E N A

Valdemar, pahoitinko? . . .

U U N O

(kiihkeästi)

Älä nyt vaan luovu mielipiteestäsi!

V A L D E M A R

Ihminen saa usein luvan luopua mielipiteestään. Ei pidä aina olla niin varma. Asioilla voi olla monta puolta. Muuten jos jokaisella pitää välttämättä olla oma mielipiteensä — voi pian käydä niin, että koko yhdyselämä tulee heidän välillään mahdottomaksi.

L E E N A

(huolissaan)

Kas niin, arvasinhan, että olit pahoittunut.

U U N O

Pysy vaan omassasi, Leena!

L E E N A
(*pyrkien sovittamaan*)

Rakas Valdemar . . .

V A L D E M A R

Ei, ei, ei. Tahdon kerrankin puhua sinun kanssasi totisesti tästä asiasta. Olen suoraan sanoen saanut kyllikseni tästä ikuisesta, kuolettavasta jankutuksesta. Enkä voi ajatella, että nyt vielä *minunkin* avioliitossani sama erimielisyys tulisi uudistumaan. Minä en voi, minä en tahdo, minä en kestä sitä.

U U N O

(*varottaen Leenaa heltymästä*)

Leena!

V A L D E M A R

Otan isältä vastaan koko liikkeemme, ja sanon nyt kerta kaikkiaan, että katson kunnianasiakseni suurentaa omaisuutemme vaikkapa kymmenkertaiseksi. Sitävärtten tarvitsen intoa, tarmoa, hyvää mieltä, niin, ja erittäinkin — rauhaa, koti-rauhaa. Sentähden sanon sinulle suoraan: mieti tarkkaan, ennenkuin otamme ratkaisevan askeleen.

L E E N A

»Otamme ratkaisevan askeleen» — kun olemme jo kahdesti kuulutetut!

U U N O

(halveksivasti)

Kuulutetut!

V A L D E M A R

Se ei tee mitään. Vielä voi hyvin peruuttaa. Ja jos mielipiteestä luopuminen sinulle on jotakin mahdotonta, niin — sanon sen ilman mitään katkeruutta — on todella parempi . . .

L E E N A

(kyyneleet silmissä)

Mutta Valdemar —!

U U N O

(pettyneenä)

Ah!

V A L D E M A R

(heltyen)

No niin, niin, Leena, meitä ei erota enää mikään, me kaksi kuulumme toisillemme . . .

U U N O

(katkeralla moitteella)

Leena, Leena!

(Kopinaa yläkerran rappusissa).

V A L D E M A R

Isä! *(Vasemmalle:)* Isä, isä . . .

R O U V A V A L T A N E N

(tulee kiireesti vasemmalta, puhuu vasemmalle)

Martta, jätä soittoosi, isä tulee! *(Järjestää hätäisesti Valtasen kirjoituspöytää.)*

V A L D E M A R ja U U N O

(istuvat pulpettiensa ääreen työhön)

M A R T T A

(tulee happamena)

Missä käsityöni?

V A L T A N E N

(tulee lyhyin, nopein askelin oikealta).

M U U T

(kunnioittavasti)

Hyvää huomenta, isä!

VALTANEN

(ähkien)

Huomenta, huomenta lapseni.

ROUVA VALTANEN

Taas huonosti nukkunut, rakas Aleksander?

VALTANEN

Vai hyvinkö vielä?! Täällä soitellaan ja melutaan kuin markkinoilla. Muuten — tämä on kaiketi viimeinen päivä, jonka saan elää itsenäisenä, vapaana miehenä.

UUNO

(kohauttaa olkaansa, menee jälleen pulpetilleen).

MARTTA

(huokaa, ei viitsi kuunnella, poistuu vähitellen vasemmalle).

LEENA

(menee Uunon luo katselemaan hänen työtään tai oikeammin — selitelläkseen äskeistä käytöstään).

ROUVA VALTANEN

Mutta mitä sinä sanotkaan, rakas Aleksander?

V A L T A N E N

Minä sanon, että meitä kadehditaan ja vainotaan joka suunnalta: nyt viimeksi on vihollisiimme liittynyt myöskin . . .

U U N O

(yskääsee).

V A L T A N E N

Mikä sinua ryittää? Hoida asiaasi tai ilmoit-taudu sairaaksi ja mene — mene —

R O U V A V A L T A N E N

Aleksander!

V A L T A N E N

Hän yskii aivan kuin meitä ei vainottaisi — Mutta mitä merkitsevät, kysyn minä, toisviikkoiset sanomalehtikirjoitukset ja pankkimme osakkeiden laskeminen juuri silloinkuin tiedetään minun ne ostaneen melkein kaikki? Hä? Olemme konkurs-sin partaalla, sanon minä teille. — Taas yskäkoh-taus! (*Istuu hermostuneena*).

R O U V A V A L T A N E N

Ah, miksi ärsytät isää!

V A L T A N E N

(pidellen Valdemaria kädestä)

Sinuun, Valdemar poikani, panen kaiken toivoni. Sinun on nyt pelastettava kauppahuoneemme. Tiedäppäs, eilen kävi pankinjohtaja luonamme tahtomassa minua suureen vekseliin, — johon minulla periaatteessa ei kyllä ollut mitään vastaankaan. Hän veti esille paperin tunnustaakseni sen. Silloin sanoin hänelle: Ystäväni, olen käynyt vanhaksi, olen luovuttanut liikkeeni pojalleni Valdemarille, *(katsahtaen merkitsevästi Uunoon)*, jonka olen testamentissa asettanut myös pääperillisekseni. No, vieläkö yskittää? — Poikani Valdemarin suostumuksetta, sanoin, en ryhdy enää mihinkään.

V A L D E M A R

(liikutettuna)

Isä!

V A L T A N E N

Tirehtööri koetti parastaan, mutta minä en kirjoittanut.

U U N O

Sehän mainiota! Nyt saamme vihdoin antaa tirehtöörille ansaitut potkut!

VALTANEN

Keskustelen Valdemarin kanssa, en sinun.
Vekseli on tietenkin tunnustettava.

UUNO

Tunnustetaan vaan. Mutta jospa nuo »tois-
viikkoiset sanomalehtikirjoitukset ja osakkeiden
laskeutuminen» ovat seurauksena siitä, että luot-
tamus tirehtöörin asioihin alkaa horjua?!

VALTANEN

(hyökkää seisaalleen, saamatta sanaa suustansa)

Lu-lu-luottamus! Hä-vytön!

ROUVA VALTANEN

(yrittää estää Uunoa jatkamasta)

No, no, Uuno...

UUNO

Äiti, anna minun puhua... Leena on joka
päivä pankissa ja hänkin sanoo...

LEENA

(hätääntyen)

Minä en ole sanonut mitään... Niin, vaan
sinulle yksin... mutta minulla ei ole oikeutta...

VALTANEN

Mitä Leena sanoo?

LEENA

Voi, en mitään, — juorua — konttoriväen keskuudessa . . .

VALTANEN

Sellaiset jutut pitää tukahuttaa, ei niitä saa levittää, Leena.

UUNO

Niin, Leena, pitää aina valehdella, ei saa koskaan puhua totta.

ROUVA VALTANEN

Mutta lopettakaa jo, lopettakaa!

VALTANEN

Valdemar, tule ylös luokseni. Täällä näyttää olevan aivan mahdoton saada järkevää sanaa vaihdetuksi. Mennään.

VALTANEN ja VALDEMAR

(menevät oikealle).

ROUVA VALTANEN

Sinun ei pitäisi noin ärsyttää isää! (*Menee Uunon puhuessa vasemmalle.*)

UUNO

Herranen aika, en syytä häntä sanallakaan. Mutta hän tarvitsee vaan nähdä minut hermostuakseen pilalle. Niinhän se on ollut aina. (*Jonkun ajan kuluttua Leenalle:*) Mutta että sinäkin, Leena!

LEENA

(*seurusteluhuoneessa neulouksen ääressä*)

Mitä minä? En minä mitään —

UUNO

(*pulpettinsa luota*)

Kuinka paljon oli käsissäsi, mutta sinä viskasit luotasi!

LEENA

Koeta ymmärtää asemaani. Olenhan sitäpaitsi siksi vieras, ettei minun sovi niinkuin teidän muiden...

UUNO

»Vieras»! — Jos olisit sanonut mitä tiedät, ehkä isä olisi ruvennut tirehtöörinä epäilemään ja

säästynyt ikävyyksistä. Mutta tuo teidän iankaikkinen »hienostumisenne», se on tietysti jokapaikassa kaikkea muuta tärkeämpää! Tärkeämpää kyllä kuin jonkun kauppahuoneen menestys, mutta ei koskaan tärkeämpää kuin toden puhuminen. Kohteliaisuus, makeileminen tärkeämpää kuin totuus! Se voi saattaa minut ihan raivoon!

L E E N A

Kaikki tämä voi olla niin, mutta sinun raivoosi on sittenkin toinen syy.

U U N O

No niin onkin. En sitä peitäkään. Mutta sittenkin samaa totuuden kiertelemistä sinun puoleltasi.

L E E N A

(pannen pois neulomuksensa)

Sinä olisit tahtonut siis, että kihlaus olisi purkautunut, nyt, ihan tuossa, noin vain.

U U N O

En. Vaan että olisit pysynyt mielipiteessäsi. Sinä olit oikeassa: jos joku toimii tuntuu väärältä, niin siitä pitää empimättä luopua, mutta sinä luovuit empimättä mielipiteestäsi, lupasit ainakin luopua.

L E E N A

Voiko nyt sellaisen satunnaisen erimielisyyden vuoksi . . .

U U N O

Se ei ollut mitään satunnaista, vaan sinä olet perin juurin erimielinen Valdemarin kanssa. Sehän se tässä onkin.

L E E N A

Tarkoitan, voiko semmoisen syyn tähden purkaa kihlauksen, joka on ollut välillämme päätetty oikeastaan jo lapsuudestamme asti?

U U N O

Mutta olisihan Valdemar ollut valmis purkamaan! Ja kuitenkin olit sinä oikeassa! Se se raivostuttaa minua.

L E E N A

Johan sanoin, että raivoosi on toinen syy.

U U N O

No, koska niin välttämättä tahdot kuulla oikean syyn, niin kuule: minä en jaksakaan kestää sitä, että sinä tulet toisen vaimoksi.

L E E N A

Ash! Taas!

U U N O

Oikeastaan sinä sen itse tiedät ja ymmärrät, mutta mitä et tiedä, niin se on tämä! (*Näyttää ulkomaanpassia.*)

L E E N A

(*hämmästyneenä*):

Ulkomaanpassi! Mitä sinä, Uuno!

U U N O

En tahdo olla läsnä. Ja minusta voi todellakin tulla juoppo häitteenne jälkeen, jos jään tänne.

L E E N A

Ja miten selität lähtösi muille? Kenties vielä rupeavat epäilemään jotain.

U U N O

No, onhan isän aikomus tehdä minut perinnöttömäksi ja Valdemarin liikkeenjohtajaksi, — ne syyt-
hän riittävät selitykseksi maailmalle. Mutta sinä tiedät ainoan syyni. Mitä voin minä siihen, että rakastan sinua!

L E E N A

Mitä tarvitset sinä voida? Elämme ja olemme niinkuin ennenkin.

U U N O

Vaikkako sinä tulet hänen vaimokseen?

L E E N A

Eihän sinun ja minun rakkaudessa ole mitään *sellaista!* Näemme niinkuin ennenkin joka päivä toisemme, saamme aina ajatella toisiamme — se ei ole mitään pahaa, — saamme milloin hyvänsä puhutella toisiamme, — eihän sekään ole mitään pahaa. Mitä me vielä kaipaisimme, sano!

U U N O

Etkö sinä siis ole koskaan tuntenut sellaista vastustamatonta vetovoimaa, sellaista — kuinka sanoisin — no että sinä, juuri sinä kaikkinesi tuossa olet minun, kokonaan minun eikä kenenkään muun? . . .

L E E N A

En yhtään edes ymmärrä. Ne ovat niitä teidän, miesten, merkillisyyksiä. Aina teillä pitää olla jotain semmoista.

UUNO

No — tuota noin — miksi esimerkiksi äitisi, joka niin rakastaa sinua, tahtoo syleillä ja suudellakin sinua?

LEENA

Ah, sinä kenties kuvaillet, että suuteleminen minusta on syntiä? Ei ollenkaan. Mutta se on aivan tarpeetonta meidän välillämme. Mitä varten? Ajattele kuinka hassuakin se oikeastaan on: suut vastakkain ja — (*maiskauttaa suullaan, nauraa*).

UUNO

Ei, Leena, et sinä siitä niin vähällä pääse. Minä matkustan.

LEENA

Tule tänne.

UUNO

(*tulee Leenan luo*).

Hyvästi, Leena.

LEENA

Jos sinusta ei ole kylläksi, että saamme joka päivä katsoa toisiimme ja puhella, niin olkoon sitten... (*Suutelee Uunoa*.) Sinä et matkusta

minnekkään — (*suutelee*) — ymmärrätkö, minä kuolen ilman sinua, minä kuolen . . .

V A L D E M A R

(*tulee oikealta heidän huomaamattaan; naurahtaa, sitten teeskentelee suuttumusta*).

U U N O

Valdemar!

V A L D E M A R

Jos sinä rakastat Uunoa, niin sano se suoraan. Toistan vieläkin: kihlauksemme voi kyllä purkautua.

U U N O

Se oli leikkiä.

V A L D E M A R

Oliko se leikkiä, Leena?

L E E N A

En tiedä.

V A L D E M A R

(*rupeaa nauramaan*).

Voi, lapsi raukka, suottahan minä . . . Tiedänhän minä, että sinä rakastat minua. Saat mielelläsi

suudella häntä. Päinvastoin minä iloitsen, että sinäkin Uuno pidät Leenasta. — Niin, niin, no suudelkaa nyt minun nähteni, en välitä siitä vähääkään. (*Tulee äkkiä totiseksi.*) Uuno, tulehan tänne.

U U N O

(*lähestyy Valdemaria arasti.*)

Anna minulle anteeksi, Valdemar!

V A L D E M A R

(*ihmeissään*):

Mitä sinä —?

U U N O

Minä en tiennyt mitä tein . . . (*liikutettuna aikoo syleillä Valdemaria.*)

V A L D E M A R

Mutta siitäkö sinä yhä?! Älä hassuttele. Minulla on ihan toinen asia sydämelläni. Täytyy neuvotella kanssasi. Isä ilmaisi minulle, että tirehtöörimme on saanut vihiä odottamattomasta pankkitarkastuksesta. Häneltä puuttuu satanen tuhatta.

U U N O

(*hajamielisenä*)

No niin . . . niin . . .

VALDEMAR

Hän tahtoo, että kirjoittaisimme tuolle summalle valevekselin . . .

UUNO

(yhä hajamielisenä)

Kun ymmärtäisin . . .

VALDEMAR

Ainoastaan tarkastuksen ajaksi, näet, — että hän salaisi balanssin.

UUNO

Ahaa! — Ei koskaan!

VALDEMAR

Äläpäs nyt taas tokase noin äkkipikaa. Hän lupaa meille harvinaisia etuja, suorastaan aivan kuulumattomia.

UUNO

Siinä tapauksessa vielä vähemmin. Ei — ei!

VALDEMAR

Mutta hän lupaa . . .

UUNO

En edes tahdo tietää mitä hän lupaa. Se on aivan yhdentekevä mitä hän siellä lupaa tai on lupaamatta. Valevekseli on petos.

VALDEMAR

(*totisena*)

Minä luulen, että isällä on paljon syytä auttaa häntä tällaisessa tapauksessa.

UUNO

Juuri sitä minäkin luulen. Mutta sen vahingon vuoksi, jonka hän meille voi tuottaa, en luule olevan tarpeellista yhä enemmän sekaantua hänen vekseleihinsä. Sitäpaitsi, tässä tapauksessa, kuten sanoin, hän vaatii meitä suoraan petokseen.

VALDEMAR

Mutta jospa koko liikkeemme voisi tulla horjumaan?

UUNO

Horjukoon ja vaikka kaatukoonkin minun puolestani. Paljon valetta silloin kaatuisikin.

LEENA

Uuno, yhtä sinä et ajattele: tirehtööri on

sedän ystävä, sedän voi olla hyvin vaikeata kieltää palvelusta ystävältänsä.

U U N O

(melkein raivokkaasti)

»Vaikeata!» Ja sinä *tiedät* hänet pettäjäksi! Siksikö luonto on antanut muutamille naisille niin kauniit suut, että he noin kamalia puhuisivat! »Vaikeata!» Mutta tiedätkö sinä Leena mitä sinä sanot! *(Katkerasti ja hiljaisemmalla äänellä:)* Mutta mitäs minä puhunkaan! Itsehän sinä myöskin, sentähden että jokin tuntuu vaikealta sanoa, olet valmis tekemään väkivaltaa pyhimmälle kaikesta, omalle rakkaudellesi!

L E E N A

(loukkaantuneena)

Se ei ole niin!

V A L D E M A R

En ymmärrä mitä te puhutte, mutta . . .

U U N O

Välistä minun tekisi mieli olla tuona ukkosena iskeäkseni muutamaa lahoon taloon ja tehdäkseni puhdasta jälkeä!

L E E N A

Ollaksesi sitten yksin oikeassa.

U U N O

(raivokkaasti Leenalle)

No niin, vaikkapa oikeutta jakaakseni ja ottaakseni sen mikä on minun!

L E E N A

(Valdemarin luona, nostaen molemmat kätensä hänen kaulalleen)

Valdemar hyvä, jospa hän sittenkin on oikeassa!

V A L D E M A R

Kas niin, nyt saat vielä Leenankin puolellesi! Ei. Minun pitää saada keskustella kanssasi kahden kesken. Tule huoneeseeni.

U U N O

Jos aijot kaikissa tapauksissa pysyä päätöksessäsi, kuten näkyy, miksi kysyt minun mieltäni?

V A L D E M A R

Tai mennään purjehtimaan, niin saamme jutella. —

UUNO

(naurahtaen)

Valdemar, vietteletkö sinä minua?

VALDEMAR

Uuno, minä tahdon toimia tässä asiassa yksimielisyyden perustuksella, sinun täytyy ymmärtää vaikuttimeni.

UUNO

Purjehtimaan voin tulla, mutta ainoastaan muuttaakseni sinun mielesi. Älä luulekaan! Jumaliste minä sinut käännän.

VALDEMAR

No, no, se nähdään. Jahka nyt kuulet juurta jaksain kaikki perusteeni. *(He alkavat pukeutua lähteäkseen)*. Ota sadenuttu mukaan, ei tiedä mitä tulee. *(Soittaa puhelimeen)*. Laittakaa pienempi purjeveneistä kuntoon. — Ei, ei, reivaamme itse, jos tarvitaan. Ei, me kahden vaan Uuno-herran kanssa.

(He tulevat pukeutuessaan hyvälle tuulelle.)

LEENA

(katselee merelle)

Pelottaa. Katsokaa noita pilviä. Tuotakin

tuolla. Kaataa vielä veneenne! — Pojat, rakkaat, jospa ette lähtisikään. Ukkonenkin käy . . . (*Seuraa lähteviä ulos.*)

UUNO

Niin, Valdemar, sietäisipä olla varovainen! Nousen vielä minäkin tästä tappeluun ja upotan sinut! (*Menee.*)

VALDEMAR

(*menee huolettomasti vihellelleen*)

Upota sinä vaan . . .

MARTTA

(*vasemmalta, hämmästyneenä, huolestuneena, katsoo kuistikolta lähteneiden jälkeen, palaa sitten vasemmalle ovelle, kutsuu hiljaa:*)

Äiti!

ROUVA VALTANEN

(*vasemmalta*)

MARTTA

Katso, he menivät purjehtimaan.

ROUVA VALTANEN

Herranen aika, tällaiselläkö säällä!

MARTTA

Ah, ovathan he tottuneet, ei siitä. Mutta ennen lähtöään he riitelivät hirveästi. En ole koskaan ennen nähnyt Uunoa niin rajuna, enkä olisi aavistanut . . . Kuule, hän lausui suoranaisia uhkauksia!

ROUVA VALTANEN

Mutta etkö sinä ollutkaan huoneessasi?

MARTTA

Ovi oli raollaan. Minä tirkistin. — Enkä voi olla vielä kertomatta sinulle . . . Se on kauheata . . .

ROUVA VALTANEN

No mitä nyt, lapseni?

MARTTA

Mutta älä vaan mitenkään kerro isälle, hän raivostuisi ja tappaisi Uunon!

ROUVA VALTANEN

Martta, mikä sinun on?

MARTTA

Voi, kirous seuraa onnetonta perhettämme; joka askeleella tulee vain uusia ja uusia onnettomuuksia!

ROUVA VALTANEN

Mutta rauhoituhan, lapseni! No, kerro nyt mitä näit ja kuulit.

MARTTA

Uuno rakastaa Leenaa.

ROUVA VALTANEN

Mitä sinä sanot?!

MARTTA

He suutelivat toisiaan.

ROUVA VALTANEN

(ei voi sanoa mitään, istuutuu väsyneenä)

Täällä kuljen minä ovissa edestakasin, tuon ja vien kahvipannua, mutta omain lasteni tragedioista en tiedä mitään.

MARTTA

Leenasta, tunnustaakseni, kyllä jo ennenkin aavistin jotain, mutta että Uuno —!

ROUVA VALTANEN

Ette puhu minulle enää mitään, ette ilmaise surujanne ettekä ilojanne. Ja ihan äsken olin vielä

kaikki kaikessa teille. Ette luule minun ymmärtävän asioitanne. Erehdytte, lapset, — paljon, paljon tämä vanha sydän voisi teille vielä antaa. Mutta te luulette aina, että kaikki mikä *teille* tapahtuu, tapahtuu ensi kerran maailmassa. Ja kärsitte — kärsitte — kokemattomina — yksin — ja välillemme kasvaa vähitellen läpäisemätön, yhä paksuneva muuri . . . Kaikki onkin nyt niin toisin kuin oli. Minä olen käynyt niin tarpeettomaksi . . . usein inhottaa minua oma itseni, enkä tiedä mitä varten ollenkaan olen . . . ja mitä tehdä itseni kanssa . . .

MARTTA

Mutta älä nyt vaan suinkaan sano isälle.

ROUVA VALTANEN

Enkö voi enää seurata nuorten elämää? Olenko niin tylstynyt? Muistini on todella hyvin huonontunut . . . Minulla on liiaksi näitä talouspuuhia, en ole milloinkaan joutanut kallistamaan korvaani lasten äänille. Sanokaa miksi tämä talous on niin suuri, niin tarpeettoman suuri? Mitä varten, ah, mitä varten kaikki maailmassa?!

MARTTA

Äiti, minä sanoin, ettei saa vaan mitenkään kertoa isälle.

ROUVA VALTANEN

Isälle? ... Enkö minä saa puhua hänenkään kanssaan?

MARTTA

Hän ilmankin vihaa Uunoa.

ROUVA VALTANEN

Ei hän vihaa ... ei hän vihaa ... te teette vääryyttä isälle ... hän on rehellinen, hän on maailman rehellisin mies.

MARTTA

Mutta Uuno sanoo ...

ROUVA VALTANEN

Uuno sanoo paljon ... Varmaan silloin piti niin menetellä ... Eikä kansalle saa ilmaiseksi jakaa ... silloin toinen saa, toinen ei ... Isä menettelee aina oikein, ja meidän aikanamme ei ollut niin ankaraa kuin nyt. Mutta hänkin on niin yksin. Ajatteles, Martta, emme ole puhelleet toistemme kanssa lähes kahteenkymmeneen vuoteen mistään oikeasta asiasta. Nyt tahdon vihdoin puhua, jos hänellä vaan on aikaa ... Menen ylös hänen luoksansa.

MARTTA

Mutta ei vaan *siitä*, ei *siitä*!

ROUVA VALTANEN

Ole huoletta, lapseni. (*Lähtee oikealle.*)

LEENA

(*perältä, menee seurusteluhuoneeseen, katselee merelle, ollen polvillaan ikkunan alla olevalla sohvalla.*)

PALVELUSTYTTÖ

(*yhtaikaa vasemmalta*)

Komersrodinga olisi niin hyvä ja tulisi keittiöön.

ROUVA VALTANEN

Ei nyt, ei nyt . . . odottakaa . . .

PALVELUSTYTTÖ

Kinkku on leikattava. Komersrodinga olisi niin hyvä . . . (*Menee vasemmalle.*)

ROUVA VALTANEN

Se on totta, unohdin aivan että Hilma on lomalla. Eikös vaan sittenkin . . . (*Kääntyy vasemmalle.*)

MARTTA

Minä menen, äiti.

ROUVA VALTANEN

Ei, te ette osaa sitä kukaan. Ja jos kuoressa tuntuu vähänkään palaneen käryä, ei Valdemar voi syödä. Kyllä minun täytyy... (*Kiirehtii vasemmalle.*)

VALTANEN

(*oikealta, ulos menossa, päällysnuttu yllä, sateenvarjo ja hattu kädessä.*)

MARTTA

Isä!

VALTANEN

(*pysähtyy, katsoo kelloaan.*)

Mitä nyt? Minulla ei ole aikaa.

MARTTA

Sinulla ei ole milloinkaan aikaa.

VALTANEN

(*käsi povitaskussa*)

Rahaa?

MARTTA

Ei.

VALTANEN

(panee hatun päähänsä, lähtee)

Hyvästi. — *(Pysähtyy ovella.)* Mitä sinulla on sanomista? Pian.

MARTTA

Mutta istu isä, pitäähän sinulla olla sen verran aikaa, että joudat...

VALTANEN

Minun on määrä olla pankissa ennen kahta.

MARTTA

Olet paikkakunnan mahtavin mies. Luulisi sinun voivan määrätä aikasi, kun on kysymys lastesi onnesta.

VALTANEN

Pian, sanon minä.

MARTTA

Isä, ajattele, emme ole vielä koskaan puhelleet totisesti keskenämme, emme kertaakaan! Ja nyt

minulla olisi niin tärkeätä sanottavaa ja pyydet-
tävää! Istu, isä!

VALTANEN

Minä istun. Laiminlyöty hetki voi minulle
maksaa kymmeniä tuhansia, mutta minä istun.

MARTTA

Olen kuullut sinun sanovan koonneesi omai-
suutta vaan meidän, lastesi, tähden. Hetki mak-
sakoon minun puolestani vaikka miljoonan...

VALTANEN

(nousemassa)

Jollei sinulla ole muuta...

MARTTA

Isä, tämän ainoan kerran vaan... Mutta älä
noin puhaltele, äläkä täristele jalkaasi... istu
rauhallisesti... koeta ymmärtää asemaani...
Voi, voi, isä, anna minun tulla sairaanhoitajatta-
reksi!

VALTANEN

Ei, ei, ei.

MARTTA

No vakuutusyhtiöön sitten!

VALTANEN

En kärsi kuulla hassutuksiasi!

MARTTA

Jos lastesi onni sinulle todella on tärkein, anna minun itsenäisesti ansaita toimeentuloani. Suurempaa onnea en pyydä enkä voi saada. Jotain tointa — tointa!

VALTANEN

Tointa! Enkö ole koettanut pitää heitä kymmenittäin sinulle tarjona? Enkö ole kärsivällisesti odottanut sinun armollista valintaasi?

MARTTA

He kaikki kosivat rahojamme eivätkä minua. Samallinen on myöskin herra van der Vaer. Olemme ihan vieraat toisillemme. En voi, isä, en voi...

VALTANEN

En minäkään sitten mitään voi. (*Nousee.*)

MARTTA

Mutta, isä...

VALTANEN

Te teette minut hulluksi! Olette kaikki liittoutuneet minua vastaan kiduttaaksenne minua. Van

der Vaer ei kelpaa sinulle! Onko kuultu! Hollannin paraimpia kauppahuoneita! Mitkään toimeni eivät sinulle kelpaa, rahani eivät kelpaa! Mene sitten sinäkin minne ikinä haluat, niinkuin menee Uuno. Vai luuletko, etten minä ole oppinut myrskyjä kestäämään? Aijon jäädä pystyyn, vaikka jäisin yksin kuin seiväs kinokseen!

M A R T T A

Niinpä on siis puheesi lasten onnesta — *puhetta*.

V A L T A N E N

Minulla on toki vielä yksi, jolle sekä työni että omaisuuteni kelpaa. Minulla on — Valdemar!

I, E E N A

(kiljasee pitkään, ei saa sanaa suustaan, perääntyy selin ikkunalta, kaatuu selälleen etuhuoneen lattialle kynnyksen viereen, jääden tainnoksiin).

V A L T A N E N

Mitä se oli? Kuka huusi?

M A R T T A

Hän varmaan näki jotain ikkunasta . . . *(Juoksee ikkunalle, katsoo merelle).*

VALTANEN

Leena? Leena?

MARTTA

Herra jumala! Vene on kaatunut!

VALTANEN

Mikä vene?

MARTTA

(juosten ulos)

Valdemar ja Uuno olivat purjehtimassa . . .

VALTANEN

Valdemar! — Valdemar, sinä et saa mennä minulta! *(Hän joutuu hermolliseen vavistukseen, juo vettä lasin toisensa perästä, mutta ei voi liikkua paikaltaan.)* Va-al-de-mar! Va-al-de-mar!

ROUVA VALTANEN

(juosten vasemmalta)

Mitä täällä on tapahtunut? Kuulin huudon . . . Leena! Leena-tyttöni! Mikä häneen on tullut? Aleksander vastaahan toki! Mitä tämä on? Sinä vapiset! Mitä? Mitä?

VALTANEN

(*hiljaa, vaivalla*)

Val-de-mar on hukkunut . . .

ROUVA VALTANEN

A — — Aleksan . . . Mitä sinä sanot . . .

VALTANEN

(*viittaa kädellään merelle, hoipertelee ulos*).

ROUVA VALTANEN

Mitä hän höpisee . . . Leena, Leena lapseni . . .
(*Muistaa.*) He menivät todella purjehtimaan . . .
(*Kiirehtii ikkunalle.*) Väkeä juoksee rantaan . . .
jumalani! . . . (*Ulos perälle.*)

Toinen näytös.

L E E N A

(makaa edelleen samalla paikalla ja samassa asennossa tainnoksissa).

P A L V E L U S T Y T T Ö T

(tulevat päivitellen perältä).

1:nen P A L V E L U S T Y T T Ö

Voi, voi sentään, mikä vahinko, mikä hirmuinen vahinko!

2:nen P A L V E L U S T Y T T Ö

Ja kun hukkui juuri se parempi poika!

1:nen P A L V E L U S T Y T T Ö

Eipäs vaan katsottu oliko rikas vai köyhä! —
Ja Leena-neiti — pyörriksissä!

2:nen PALVELUSTYTTÖ

Siinä oli morsian, kahdesti kuulutettu! Anna tänne vettä!

1:nen PALVELUSTYTTÖ

Mihin nyt kaikki ompelukset ja häälahjat ja myötäjäiset! Siinä se nyt oli! — Älä vettä suuhun anna, kastellaan hiukka polvia, niin se herää.

2:nen PALVELUSTYTTÖ

Viedään vuoteelle kamariin. Ota sinä jalkain puolelta. (*Kohottaa Leenaa, pidellen kainalojen alta.*) Noin!

1:nen PALVELUSTYTTÖ

(*nostaen Leenaa jaloista*)

No, no, pikku lintu, on niitä poikia toisia.

2:nen PALVELUSTYTTÖ

Vaikkei yhtä rikkahia.

LEENA

(*herää tuntoihinsa, muistamatta tapausta*).

Mitä? — mitä? Missä olemme?

2:nen PALVELUSTYTÖ

Laske maahan, se herää. Ei sanota sulhasen hukkuneen.

1:nen PALVELUSTYTÖ

Sanotaan Uno-herran hukkuneen, ettei tule hulluksi, ja me vielä syyn saamme. Viedään pois.

2:nen PALVELUSTYTÖ

Nosta.

LEENA

Missä olemme?

2:nen PALVELUSTYTÖ

Valtasella ollaan. Nosta paremmin.

LEENA

(*muistaa*)

Aa — aa — vene kaatui! Uno!

2:nen PALVELUSTYTÖ

Älkää säikähtäkö, eihän ne molemmat...!

LEENA

Juoskaa apuun, apuun!

1:nen PALVELUSTYTÖ

Toinen herroista ui rantaan airon päällä.

LEENA

Kuka ui rantaan?

PALVELUSTYTÖT

(tekevät toisilleen merkkejä)

LEENA

Kuka hukkui, kysyn minä!

2:nen PALVELUSTYTÖ

No ei suinkaan se sulhanen hukkunut, Uuno-herra hukkui.

LEENA

(riuhhtasekse irti, hyökkää perälle)

Uuno! Uuno! *(Pyörtyy uudelleen, kaatuu.)*

1:nen PALVELUSTYTÖ

Näet sen!

2:nen PALVELUSTYTÖ

Ja etkö sinä osaa nostaa!

nen PALVELUSTYTÖ

Et olisi sanonut kummankaan hukkuneen, niin olisi itse kävellyt kamariin.

(He käyvät tarmokkaasti Leenaan käsiksi ja kantavat hänet vasemmalle.)

(Aurinko pilkistää esille.)

VALTANEN

(hitaasti perältä, masentuneena, vapisevana, itseseen höpisten. Tahtoisi jatkaa kulkuaan oikealle, mutta Valdemarin pulpetin ohi kulkiessaan vaipuu voimatonna pulpettia syleilemään ja nyyhkyttämään).

ROUVA VALTANEN

(perältä hajamielisenä, melkein järjettömänä ympärilleen katsellen)

Ei, ei, minä en kestä tätä . . . miksi . . . miksi . . . miksi . . . *(Valittaen:)* Aa-aa-aa . . . minä en kestä, en kestä . . . Valdemar . . .

MARTTA

(pitelee äitiään kyynäspäästä, koettaen lohduttaa)

Pitää kestää, äiti kulta . . . Onhan kaikki jo ohitse . . . hän ei kärsi enää . . . hänellä on rauha . . . hän on meitä onnellisempi . . .

KAKSI KONSTAAPELIA

(tukien Uunoa kummaltakin puolen saattavat hänet oven viereen sohvalle, sitten poistuvat)

UUNO

(vaipuu väsyneenä ja hengästyneenä puoleksi loikovaan asentoon sohvalle).

(Äänettömyys.)

ROUVA VALTANEN

(äkkiä kesken itkuaan)

Mutta miksi kaikki tulivat rannalta pois? Jospa hän ei vielä... jospa hän ui vielä! Kuule Uuno, jospa hän kamppailee vielä aaltojen keskellä!

UUNO

Ei, äiti minä näin hänen vaipuvan. Olimme ensin molemmat samassa aiossa, mutta hän helitti, kun se ei meitä molempia kannattanut. Ja kun katsoin taakseni, hän vaipui.

ROUVA VALTANEN

Mutta ehkä hän sitten jälleen pääsi pinnalle ehkä hän tapasi toisen airon, niin Uuno, toisen airon... voi menkää, menkää rantaan...

UUNO

Toinen airo ajelehti edelläni, minun uidessani jo kaukana, kaukana onnettomuuspaikalta.

MARTTA

Miksi et luovuttanut omaa airoasi hänelle? Sinähän olet parempi uimaan . . .

UUNO

Niin, Martta, — miksi?! Siksi kai, että silloin *minä* olisin hukkunut.

MARTTA

Mutta miksi . . .

UUNO

»Miksi hukkui perheentoivo ja elämään jäi sen hylkylapsi», niinkö?

MARTTA

Sitä en tahtonut sanoa.

PALVELIJA

Herra pankintirehtööri . . . Sanoo olevan välttämätöntä asiaa.

PANKINJOHTAJA

(tulee kiireesti)

Mikä onnettomuus, mikä onnettomuus! Sal-
likaa, rouva ilmaista syvimmän osanottoni —
ja sinä kunnon veli, älä sorru, seiso tammena myrs-
kyssä niinkuin olet aina ennenkin seissyt . . . (*Ter-
vehtii muita.*)

VALTANEN

(nyyhkyttää).

UUNO

Äiti, minun on vilu.

ROUVA VALTANEN

Ah, anteeksi, lapseni. Tulehan, rakas Uuno, sinun
pitää toki saada kuivat vaatteet yllesi, tule lapseni!
(*Menee oikealle.*)

UUNO

*(on myös menossa oikealle, mutta pysähtyy uteli-
aana kuuntelemaan Valtasen ja pankinjohtajan
välistä keskustelua).*

MARTTA

(pysytteleikse syrjässä, tarkasti seuraten kaikkia).

VALTANEN

Kaikki on minulta mennyt. Valdemar oli ainoa toivoni, mitä olen ilman häntä!

PANKINJOHTAJA

Nyt tulee sinun seistä yksin, Valtanen. Se on usein liikemiehen kohtalo. Eikä voi kieltää, että siinä uhmassa on jotain nautintoa. Meitä ei tue koskaan muu kuin oma uhmamme . . . Mutta nyt ystäväni, voitko antaa minulle anteeksi, että minä tämmöisen onnettomuuden hetkellä . . .

VALTANEN

Ystävä — läsnäolosi minua onnettomuudekseni päinvastoin lohduttaa, jää tänne, jää tänne.

PANKINJOHTAJA

Oikeastaan aijoin sanoa toista . . . Juuri tällä samalla hetkellä ovat tarkastajat saapuneet pankkiini . . .

VALTANEN

Oh, en pysty mitään ajattelemaan . . . Toiste, toiste . . .

PANKINJOHTAJA

Ainoastaan nimesi! (*Ottaa taskustaan paperiliuskan.*) Kas tässä vekseli . . .

UUNO

(itseksseen)

Seis, mies, sitä et sinä tee!

VALTANEN

(silmäilee paperia)

Täyttämätön?

PANKINJOHTAJA

Kiireessä, veliseni . . . tässä kynä . . . kirjoita
tunnusteesi . . . lupauksiini luota . . . tässä, tässä
kynä . . .

UUNO

Tarkastajilla lienee aikaa odottaa sen verran,
että saamme kuivat vaatteet yllemme!

PANKINJOHTAJA

(ihmeissään, ylimielisesti)

Nuori herra Valtanen, oletteko jo ehkä astunut
prokuristin sijalle?

VALTANEN

Käy pukeutumassa — mene . . .

UUNO

Merkitkää silläaikaa summa, herra tirehtööri. Isällä lienee aikaa olla allekirjoittamatta, kunnes palaan. Tulen silmänräpäyksessä. (*Menee oikealle.*)

PANKINJOHTAJA

Summasta ei minulla ole tällä hetkellä täyttä selkoa, mutta jos todella epäilet...

VALTANEN

Joutavia! (*Kirjoittaa tunnusteen, heittää tuskaisesti kynän kädestään.*) Oh, Valdemar, Valdemar!

PANKINJOHTAJA

(*pane rauhoittuneena paperin povitaskuunsa.*)

Onpa täytynyt olla veljesten kesken hirmuinen kamppailu siitä ainoasta airosta!

VALTANEN

(*hämmästyneenä*)

Kamppailu — airosta?!

PANKINJOHTAJA

Niin — eikös Valdemar hukunut siksi, että Uno tempasi häneltä airon?

V A L T A N E N

Unon kertomuksen mukaan Valdemar sen hänelle luovutti vapaaehtoisesti.

P A N K I N J O H T A J A

(*naurahtaen*)

No niin, niin, — väkevämpi voittaa tässä maailmassa, . . . kyky, taipumukset, nero . . . se kaikki hukkuu aaltoihin. Paljon — paljon sinä Valtanen olet kadottanut, kun Valdemarin kadotit!

V A L T A N E N

Kamppailu — airosta?!

P A N K I N J O H T A J A

Sano minulle, Valtanen, — tiesikö Uuno siitä testamentista, jonka sanoit tehneesi poikasi Valdemarin hyväksi?

V A L T A N E N

Ah, se ei ole mitään. Tahdoin vain kurittaa häntä.

P A N K I N J O H T A J A

Minä kysyn vaan . . . Muuten — mikä omituinen, melkein selittämätön päähänpisto lähteä purjehtimaan tällaisella säällä!

VALTANEN

(itseksseen)

»Tiesikö Uuno testamentista!»

PANKINJOHTAJA

Mutta en tahdo syvää suruasi lisätä. Tiedä, myrsky raivoaa minunkin rinnassani. Minäkin olen paraikaa hukkumassa — tuhatkertaisesti hukkumassa! Kiitos sinulle pelastuslaudasta! Hyvästi! (*Kiirehtii ulos.*)

VALTANEN

(itseksseen)

Hän epäilee Uunoa! Se merkitsee, että kohta koko kaupunki epäilee Uunoa. (*Niinkuin jotain täyttää mahdottomuutta:*) Uunoa! Hänen täytyy saada tilaisuus julkisesti puhdistautua! Epäillä Uunoa! (*Ääneen:*) Uunon täytyy puhdistautua, sillä minä epäilen häntä.

MARTTA

(epätoivoissaan)

Oh, tämäkö vielä lisäksi!

ROUVA VALTANEN

(oikealta)

Mutta miksi ette mene rantaan . . .

MARTTA

Äiti, äiti, Valdemarin kuolema ei tässä ehkä olekaan vielä kaikkein suurin tragedia . . .

ROUVA VALTANEN

(koettaa ponnistaa järkeään ymmärtääksensä Martan tarkoitusta)

»Kaikkein suurin tragedia»? — Sinä ajattelet . . . et suinkaan sinä vaan ajattele jotain Uunosta!

MARTTA

(nyykyyttää myöntävästi päättään)

ROUVA VALTANEN

Ettäkö Uuno ei välittänyt Valdemarin pelastamisesta?

MARTTA

Ssh . . .

VALTANEN

Tahdon puhua Uunon kanssa, — missä Uuno on?

ROUVA VALTANEN

Hän lupasi tulla tuossa tuokiossa.

VALTANEN

Selittäköön tapauksen tarkemmin... hän puhuu kovin ylimalkaisesti... Selittäköön polisitutkin-
nossa... minä en alennu urkkimaan.

ROUVA VALTANEN

(kauhistuen)

Mitä sanot? Polisitutkinnossa?! Aleksander, hän on oma poikasi!

VALTANEN

Uuno tänne!

ROUVA VALTANEN

(kiireesti oikealle ovelle)

Uuno! — Uuno! — Joudu alas, isä kutsuu... Aleksander, minä rukoilen sinua, älä ole hänelle liian ankara! Sinä aivan vapiset! Jätä toiseen kertaan. Eikö meillä ole surua jo kylläksi...

UUNO

(tulee nopeasti oikealta)

Missä tirehtööri? — Mennyt — Ja paperi — allekirjoitettu! — Isä, isä —

VALTANEN

(*tulee horjuen Uunon luo*)

Sano, Uuno minulle, sano... Miksi et viskannut toista airoa hänelle? Miksi jätit hänet?

UUNO

Vai niin. Sitä en olisi uskonut teistä, isä.

VALTANEN

Kaikki tietävät sinut hyväksi uimariksi... ja testamentista...

UUNO

Te *ette* epäile minua, te valehtelette! En alennu vastaamaan.

VALTANEN

En myös minä urkkimaan. Selvittäköön siis polisitutkinto.

UUNO

Eikö kukaan puolusta minua? Martta! — Äiti!

ROUVA VALTANEN

Minä puolustan sinua, minä puolustan! — Aleksander, rakas, ajattelehan, toki! Olethan itsekin paljoon syypää. Miksi tahdoit antaa kaiken Valdemarille ja jättää Uunon ilman mitään?!

UUNO

Äiti, äiti, vaijetkaa, tekin syytätte minua!

ROUVA VALTANEN

(ymmällä)

Mutta olihan tuo testamentti vääryyttä sinua kohtaan!

UUNO

Oli, mutta se ei kuulu tähän, äiti.

ROUVA VALTANEN

(rukoillen polvillaan)

Aleksander, älä turmele Uunon nuorta elämää! Rakkaudemme nimessä, älä pidä polisitutkintoa! Sinä et tiedä kaikkea. Ajattele jospa hän todellakin olisi —

VALTANEN

Oletko mieletön?! Jos hän on syypää, riittäisikö silloin polisitutkinto! Murskaksi minä hänet mursertaisin, murskaksi!

UUNO

Martta, eikö sinullakaan ole tähän mitään sanottavaa? (*Äänettömyys.*) Minua ei siis kukaan puolusta?

L E E N A

(avaa vasemman oven, pysähtyy, huudahtaa rajattomasta riemusta, sitten juoksee hillittömästi Uunon kaulaan)

Uuno! Uuno! sinä elät!

U U N O

(on liikutettu, mutta torjuu Leenan varovasti luotansa).

V A I, T A N E N

(juhlallisesti, säälien Leenaa, seisaallensa nousten, lähestyen häntä)

Lapsi-parka, minun täytyy sinulle ilmoittaa surullinen, kauhea tapaus: sulhosi Valdemar on hukkunut.

L E E N A

Niin — Valdemar, Valdemar raukka! Minä näin kuinka vene kaatui. Mutta mikä suuri onni onnettomuudessa, että Uuno pelastui! *(Syleilee Uunoa).*

U U N O

(torjuu hänen lähestymistään vielä varmemmin).

ROUVA VALTANEN ja MARTTA
(*katsahtelevat toisiinsa*).

UUNO

Leena, katso ympärillesi . . .

VALTANEN

(*menee synkkänä puhelimelleen, soittaa polisikonttoriin*)

Haluan, että asianomainen tutkinto pidetään äskeisen tapahtuman johdosta luonani — viipymättä. — Nyt heti. — Ei, ei, heti.

ROUVA VALTANEN

Aleksander!

MARTTA

(*yhtaikaa*):

Isä, eikö voisi lykätä!?

VALTANEN

Olkaa huoletta. Tämä on välttämätöntä. Ja sitäpaitsi sopiva kuritus hänen röyhkeydestänsä. (*Menee vasemmalle*).

UUNO

Hyvä on.

L E E N A

Mitä? Mitä hän soitti polisikonttoriin?

U U N O

Ah, muodollisuuksia.

L E E N A

Voi, että sinä toki pelastuit!

R O U V A V A L T A N E N ja M A R T T A

(menevät äänettöminä eri ovista vasemmalle).

L E E N A

(katsoo heidän jälkeensä ihmetellen)

Uuno, onko jotain tapahtunut, jota minä en tiedä?

U U N O

Älä kysy, Leena hyvä. Tästälähin meidän vaan täytyy vielä tarkemmin kuin milloinkaan ennen salata koskaan rakastaneemme toisiamme.

L E E N A

Olin vaan iloinen kun näin sinut pelastuneeksi.

U U N O

Niin, sinä olit vaan iloinen . . . Mutta nyt älä

milloinkaan, älä sanallakaan, älä vähimmälläkään liikkeellä . . .

L E E N A

Niin ihmeellistä! Surenhan minä Valdemarin kohtaloa, en ole edes oikein ehtinyt tehdä itselleni selväksi mitä on tapahtunut . . . Niin, hän hukui . . . ei varmaankaan jaksanut uida niinkuin sinä . . .

U U N O

En olisi minäkään jaksanut, mutta hän luovutti minulle airon, ja toisen vei tuuli.

L E E N A

(taas syleillen Uunoa, onnellisena)

Voi, hän oli niin hyvä. Ja sinä pelastuit!

U U N O

(torjuu hellästi, mutta varmasti Leenan luotaan).

L E E N A

(ihmetellen)

Uuno?!

U U N O

Voisihan olla . . . en tahdo sitä sanoa omaisis-

tani... mutta voisihan olla, että he alkaisivat epäillä meitä.

LEENA

Epäillä?

UUNO

Tai ainakin minua.

LEENA

Mutta miten — »epäillä»?

UUNO

No... katsos... että me... kuinka sanoisin... että sinä... että minulla ylimalkaan ei ollut mitään Valdemarin hukkumista vastaan...

LEENA

Että sinulla ei ollut Valdemarin hukkumista vastaan? En ymmärrä mitään.

UUNO

Kun hän olisi tullut yksin perijäksikin...

LEENA

Yksin perijäksi —?

U U N O

Ehkä emme myöskään ole onnistuneet rak-
kauttamme salaamaan . . .

L E E N A

Uuno!!

U U N O

Enhän sano, että he epäilevät, ainoastaan että
he *voisivat* . . .

L E E N A

Mutta kuinka saattavat semmoiset ajatukset . .

U U N O

Ja epäilkööt minua, mutta että he ajattelisivat
sinusta, sitä en voi sulattaa.

L E E N A

Ettäkö minullakaan ei ollut mitään Valdemarin
hukkumista vastaan —?

U U N O

Voisihan niinkin olla, sanon minä.

L E E N A

(*nopeasti*)

Mitä setä soitti polisikamariin?

U U N O

Ah, ainahan tapaturmaisen kuolemantapauksen jälkeen on pidettävä polisitutkintoa.

L E E N A

Pidetäänpö täällä polisitutkinto?!

U U N O

Sanoinkin sinulle, että se on pelkkä lainvaatima muodollisuus . . .

L E E N A

Jos täällä todella ajetaan pitää polisitutkintoa, ymmärrän minäkin, että eromme on välttämätön.

U U N O

Ei, Leena, sinä et saa ruveta noin ajattelemaan, sinä rupeat vihaamaan heitä, mutta sitä sinä et saa. Me olemme onneton perhe, ei sitä vitsausta, joka ei meitä kohtaisi. Säälö meitä.

L E E N A

Polisitutkintoa en voi antaa anteeksi.

U U N O

Polisitutkinnolla on puolensa. Se hajoittaa vanhusten hirveän surun, joka muuten voisi saat-

taa isän mielipuoleksi. Toiseksi, Leena, se on oleva oivallinen keino käsissäni isän kasvattamiseksi. (*Naurahtaan*). Niin, muissa kodeissa *isät* kasvattavat poikiansa, mutta täällä on poika pantu isänsä kasvattajaksi. Se on nyt kerta kaikkiaan niin. Ja minä aijon nyt käyttää tilaisuutta oikein voimaperäisesti, sen saat nähdä.

L E E N A

Minä lähden.

U U N O

Sääli minua, Leena. Ja erittäinkin nyt, kun eromme on tullut välttämättömäksi. Tietää, että sinä kuljet jossain siellä maailmalla ja ajattelet meitä halveksien, se olisi miulle vielä raskaampaa kuin tämä Valdemarin kuolema.

L E E N A

Uuno! (*Aikoo ottaa häntä kaulasta, mutta muistaa heidän eronsa ja vetäytyy takasin, ruveten itkemään*).

P A I, V E L I J A

Polisimestari ja kaksi konstaapelia. — Kysyvät herra Kauppaneuvosta.

U U N O

(*viittaa käskemään sisälle*).

PALVELIJA

(menee).

UUNO

(soittaa oikeanpuoleisen oven puhelutorveen)

Polisiviranomaiset ovat saapuneet.

POLISIMESTARI

(virkapuvussa perältä, kumarrettuaan)

Saan syvimmin valittaa... Herra Kauppaneuvoksen nimenomaisesta toivomuksesta saavumme näin välittömästi — suorittaakseni muutamia virkaani kuuluvia muodollisuuksia...

UUNO

Isäni toivomuksella on puolensa. Istukaa, herra Polisimestari. Tämä hirveä onnettomuus tai mitä suurin onni — kuinka vaan tahtoo sanoa — on tapahtunut todellakin aivan poikkeuksellisissa olosuhteissa.

POLISIMESTARI

(hämillään)

»Poikkeuksellisissa olosuhteissa», sanotte?

UUNO

Aivan varmaan.

POLISIMESTARI

Sitä en tiennytkään! — (*Itsekseen:*) »Onni»?!

UUNO

Mutta tuossahan isäni jo tuleeekin.

VALTANEN

(*oikealta, tervehtii kylmästi polisimestaria*).

ROUVA VALTANEN ja MARTTA

(*saapuvat toimitukseen vasemmalta äänettöminä, itkettyneinä, toisiaan käsistä pidellen*).

POLISIMESTARI

(*syvään kumartaen*)

Uskallan täten korkeimman kunnioitukseni ohella nöyrimmästi ilmaista syvimmän osanottoni ... valitettavaan *tapaturmaan*, joka on kunnian-arvoisaa taloanne kohdannut.

VALTANEN

(*vastaa ainoastaan jäykällä kumarruksella*).

ROUVA VALTANEN

(lähestyy miestänsä, kuiskaa)

Pitääkö tarjota kahvia?

VALTANEN

(syrjäyttää vaimonsa)

Ole nyt!

MARTTA

(vetää äitinsä pois)

Ei, ei, äiti.

VALTANEN

Kuten jo puhelimitse äsken mainitsin, pyydän toimittamaan tutkimuksen tästä — sanokaamme tapaturmasta, mitä tarkimman, vähimpiin erikoi-suuksiin menevän tutkimuksen.

POLISIMESTARI

Saan herra Kauppaneuvokselle kunnioittavimmin ilmoittaa, että virkavelvollisuuteni on tässä asiassa täydellisessä sopusoinnussa herra Kauppaneuvoksen arvoisan toivomuksen kanssa. *(Kumarrus)*. — Saamme siis alkaa. *(Kutsuu esille kaksi konstaapelia, asettuu itse kirjoittamaan pöytäkirjaa.)*

KONSTAAPELIT

(*perältä, jäävät todistajina seisomaan oven kummallekin puolelle*).

POLISIMESTARI

(*kirjoitettuaan jonkun aikaa*)

Suokaa anteeksi ... rouva Kauppaneuvoksettaren etunimi? —

ROUVA VAITANEN

(*neuvottomana*)

Mitä minun pitää vastata? Minä en tiedä mitään! (*On pyörtyä Martan syliin.*)

UUNO

(*polisimestarille*)

Sofia Maria. — Sisareni — jaha, te tiedätte.

POLISIMESTARI

Suokaa anteeksi — mutta tämä neiti?

UUNO

Asiaan kuulumaton.

VALTANEN

Leena Högdal — vainajan morsian.

UUNO

Tarpeetonta mainita.

VALTANEN

Mainitkaa pöytäkirjaan: kahdesti kuulutettu morsian.

ROUVA VALTANEN

Ah, mitä tästä tulee!

POLISIMESTARI

Käännyn puoleenne, nuori herra Valtanen, pyytäen kertomaan mitä tiedossanne on asiasta yleensä ja onnettomuuden tuottaneesta purjehduksestanne erittäin.

UUNO

Toistan siis minkä jo äsken teille sanoin, että minäkin pidän asiallista, yksityiskohtaista poliisitutkintoa erittäin suotavana, katsoen niihin *peräti poikkeuksellisiin oloihin, joissa onnettomuus on tapahtunut.*

VALTANEN

Mitä?

POLISIMESTARI

Sallikaa kysyä, mitä tarkoitatte noilla poikkeuksellisilla oloilla?

UUNO

Esimerkiksi sitä, että minä olin juuri ennen purjehtimaan-menoa saanut tietää isäni tehneen testamentin kaiken omaisuutemme siirtymisestä veljelleni.

ROUVA VALTANEN

Herra siunatkoon ja varjelkoon meitä!

MARTTA

(yhtaikaa)

Uuno!

LEENA

(yhtaikaa)

Mutta Uuno! —

VALTANEN

Olkaa huoletta, Uuno ei ole niitä kaloja, jotka mertaan menevät.

POLISIMESTARI

Sallikaa huomauttaa, nuori herra Valtanen,

että tuo mainitsemanne seikkahan puhuu päinvastoin teitä *vastaan*.

UUNO

Mutta eikö tämän tutkinnon tarkoitus ole juuri totuuden selville saaminen?

POLISIMESTARI

Tietenkin, tietenkin... (*Viivyttelee, eikä ole huomaavinaan, että perheenjäsenet kuiskuttelevat keskenään*).

ROUVA VALTANEN

(*miehelleen*)

Keskeytä, jumalan nimessä keskeytä! Voi, miksi olet hänelle niin ankara!

LEENA

(*kinailtuaan Martan kanssa*)

Se ei ole totta!

UUNO

(*syrjäyttää kaikki lähestyvät luotaan*)

Miksi ette jatka?

VALTANEN

Olenpa varma, että hänellä on jotain juonia mielessä.

POLISIMESTARI

Voimme supistua lyhyeen. — Nuori herra Valtanen, — mikä kaasi veneenne?

UUNO

Tuulispää.

POLISIMESTARI

Kuka oli peräsimessä?

UUNO

Minä.

POLISIMESTARI

Olette harjaantunut purjehtija.

UUNO

En huomannut lähestyvää vihuria.

POLISIMESTARI

Mikä käänsi avoselällä huomionne muuanne?

UUNO

Olimme kiivaassa väittelyssä.

POLISIMESTARI

Se on — mihin määrään »kiivaassa»?

UUNO

No, niinkuin veljesten välillä vaan voi olla. Kumpikin huusimme — ei ollut enää kysymystäkään toisen perusteiden kuuntelemisesta — sanalla sanoen: vähällä ettemme käyneet käsikähmään . . .

POLISIMESTARI

Ja väittelyynne koski —?

UUNO

(vaikenee merkitsevästi)

Hm!

VALTANEN

(kauhistuu)

Uuno!

ROUVA VALTANEN

(Martalle)

En ymmärrä mitään.

MARTTA

(äidilleen)

Uuno aikoo paljastaa, että isä kirjoitti vekselin tirehtöörille.

ROUVA VALTANEN

(*ymmällä*)

»Kirjoitti vekselin tirehtöörille», no mitä siitä?

MARTTA

Ssh . . .

UUNO

(*Valtaselle*)

No, isä, — mistä nyt saadaan airo hukkuvalle?!

POLISIMESTARI

Arvatenkin väittelynne koski juuri tuota rahakysymystä?

UUNO

No niin, niin, — rahakysymystä se koski.

ROUVA VALTANEN

Pelasta Uno perikadosta, Aleksander!

VALTANEN

Etkö ymmärrä, että hän aikoo syöstä *minut* perikatoon!

ROUVA VALTANEN

Ah, aina te kaksi taistelette keskenänne.

POLISIMESTARI

Tahdoitte saada veljenne luopumaan?

UUNO

Niin, tahdoin saada veljeni luopumaan.

POLISIMESTARI

Mutta olihan isänne asian jo päättänyt.

UUNO

Oli, se oli isäni vaatimus, mutta se sisälsi petoksen.

POLISIMESTARI

Petoksen?!

UUNO

Hm! (*Katsoen merkitsevästi isäänsä:*) Eikö se ole ilmeistä petosta kun...

VALTANEN

Uuno!

UUNO

Kun... kun pelkkien liike-etujen vuoksi...

VALTANEN

Vaiti! Vaiti! (*Polisimestarille:*) Minun täytyy

selittää teille tämän polisitutkinnon ainoa tarkoitus. Kysymyksenne eivät ole asiallisia.

POLISIMESTARI

Polisitutkintojen tarkoituksista olemme tietoiset, herra Kauppaneuvos.

VALTANEN

Poika-vainajani henki oli näette suuresta summasta vakuutettu ja vakuutusyhtiö, kuten hyvin ymmärrätte, voi vaatia tarkkaa tutkintoa.

UUNO

Vai niin, eikö tarkoituksena siis ollutkaan »totuuden ilmisaaminen»? Minä luulen äsken kuulleen —

POLISIMESTARI

Ja kysymystemme asiallisuus jääköön niinikään yksin minun ratkaistavakseni. Nyt en enää voi perääntyä, herra Kauppaneuvos. (*Uunon puoleen:*) Nuori herra Valtanen, vielä muuan kysymys. Äsken tänne saapuessani te tulitte lausuneeksi erään sanan — ehkä tarkemmin ajattelematta, tai ehkä niin sanoakseni vahingossa — te sanoitte tapausta »onneksi». Mitä sillä tarkoititte?

UUNO

Juuri sitä mitä sanoin: että veljeni Valdemarin juuri sinä hetkenä sattunutta kuolemaa voi pitää suurena onnena.

ROUVA VALTANEN

Nyt hän tunnustaa!

POLISIMESTARI

Pitää kuolemaa onnena?!

UUNO

Ah, en viitsi enää teidän kanssanne . . . (*Kään-
tyy muiden puoleen.*) Hän kuoli elämänsä parhaim-
malla hetkellä, silloin kun luopuen airosta uhrasi
elämänsä nuoremman, tyhmän veljensä puolesta.
Hyvästi Uuno, hän huusi, työnnettyään airon mi-
nulle, ja ikäänkuin kiirehti vajoamaan aaltoihin,
ennenkuin minä ehdin tulla tajuihini ja viskata
hänelle airon takaisin.

ROUVA VALTANEN

Nyt alan ymmärtää jotakin . . .

UUNO

Voiko ihminen kuolla kauniimmin?

POLISIMESTARI

Mutta miksi sentään pitää kuolemaa *onnena*?

UUNO

No pitääkö se sanoa? — (*Isänsä puoleen:*)
Siksi että ainakin *häneltä* jäi tuo petos teke-
mättä.

VALTANEN

(*on syvästi järkytetty*).

ROUVA VALTANEN

Nyt, nyt ymmärrän...

POLISIMESTARI

Selittäkää vihdoin mikä »petos»?

VALTANEN

(*polisimestarille*)

Saatte mennä. Tämä kuulustelu riittääköön
vakuutusyhtiölle.

POLISIMESTARI

Saan arvoisille herroille ilmoittaa, että katsoen
todellakin poikkeuksellisiin olosuhteihin aijon jat-
kaa kuulustelua.

VALTANEN

Pölkkipää! Unohdatteko päällysmiehenne, joka minun kehoituksestani on teidät virkaanne korottanut, mutta joka minun kehoituksestani voi sen teiltä myös ottaa? — No?!

POLISIMESTARI

(hätkähtää)

Nöyrin palvelijanne! — Rouvani! — (*Menee konstaapeleineen.*)

ROUVA VALTANEN

(*Martalle*)

Onko hän siis nyt . . .

PALVELUSTYTÖ

(*vasemmalta, lähestyy rouva Valtasta, kuiskaa hänelle, pyytäen keittiöön.*)

ROUVA VALTANEN

Voi, anna minun olla! (*Martalle:*) Onko hän siis pelastunut?

MARTTA

Isäkö?

ROUVA VALTANEN

Uuno.

MARTTA

Ah, on, on.

ROUVA VALTANEN

Jumalan kiitos! (*Palvelustytölle:*) No mikä sinulla on? (*Lähtee palvelustytön kanssa.*) Ei siunaaman hetkeä, että edes rauhassa kyynneleen vuodattaisi! (*Vasemmalle palvelustytön edellä.*)

VALTANEN

(*Uunolle*)

Olen vallassasi, myönnän. Antaudun. Olemmeko kuitit?

UUNO

Ei aivan.

VALTANEN

Vaatimuksesi?

UUNO

Tuolla testamentilla ei tosin ole enää paljon merkitystä, mutta se käy kuitenkin ikäänkuin kunnialleni. Repikää se palasiksi.

V A L T A N E N

(menee hitaasti työpöytänsä luo, ottaa esille testamentin, repii sen palasiksi)

Mitä muuta?

U U N O

Tulkaa lähemmäksi.

V A L T A N E N

(lähestyy Uunoa).

U U N O

Kätenne, isä.

V A L T A N E N

(ojentaa Uunolle kätensä, kuitenkin kääntymättä häneen päin).

U U N O

(tyytymättömästi)

Pidätte kättänne niin velttona...

V A L T A N E N

(kipakasti)

Et suinkaan vaadi, että minä kiitollisuudesta kapsahdan kaulaasi!

UUNO

En. Olisin vaan tahtonut... Mutta te ette voi vieläkään itkeä minui kanssani.

VAI, T A N E N

Valdemar, niin Valdemar! (*Hyrskähtää hillittömästi itkuun ja ylenmääräistä liikutustaan peittääkseen kiirehtii oikealle.*)

UUNO

(*sormiansa heristäen*)

Niin, niin, opetus on joskus katkera, ja paljon, paljon vielä puuttuu!

L E E N A

Sinä olit minusta säälimätön.

UUNO

Älä sekaannu tähän. (*Martan puoleen kääntyen:*) Että isä saattaa minusta jotain sellaista ajatella, sen voin vielä ymmärtää, hän on sairas, mutta että sinä, Martta...!

M A R T T A

En ole hetkeäkään epäillyt sinua, että muka tuon testamentin tähden... mutta...

UUNO

Mitä »mutta»? Aina sinulla on »mutta» ja »mutta». Sano kerrankin selvään.

MARTTA

Miksi ...

UUNO

No? Mitä »miksi»?

MARTTA

Miksi te suutelitte toisianne?

UUNO ja LEENA

(säpsähtävät).

LEENA

Se ei ole totta.

UUNO

Se on totta, Leena. — (*Martalle:*) Kuinka — tiedät?

MARTTA

Näin ovesta.

LEENA

Mutta, Martta kulta, sehän oli leikkiä!

MARTTA

Oliko se leikkiä?

UUNO

Kyllä Leena — kaiketi — leikki —

MARTTA

No jos se oli vaan leikkiä, mitäs siitä sitten . . .

LEENA

Ja heti sen jälkeen Valdemarkin tuli tänne ja näki — etkö sinä sitä nähnyt? — ja hänkin ymmärsi heti, että se oli leikkiä ja me naurettiin kaikki . . . Kuinka hyvä, että kysyit, Martta rakas, emme ole vielä yhdessä itkeneet!

MARTTA ja LEENA

(syleilevät toisiaan, mutta eivät itke).

MARTTA

Ah, en minä voi sinun kanssasi itkeä, en voi . . .
(Itkien vasemmalle.)

UUNO ja LEENA

(kauan äänettöminä, masentuneina).

L E E N A

Tämän jälkeen ymmärrän hyvin, että meidän on eroaminen.

U U N O

Ja jos on, niin pitää erota heti, — muutenhan se tulee hetki hetkeltä vaikeammaksi.

L E E N A

Niinkö että heti — ettäkö ihan nyt tuosta — tuosta, noin menisin ohitsesi?

U U N O

Niin no, täytyy tietysti sanoa hyvästi. Hyvästi.

L E E N A

Oletko sinä hullu, me nyt rupeisimme sanomaan toisillemme vielä hyvästi! Aijotko sinä todella lakata siis ajattelemastakin minua?

U U N O

Emme sanokaan hyvästi — emme anna toisillemme edes kättä, niinhän onkin helpompi erota.

L E E N A

Olet sinä sentään aika kummallinen. Kuinka

helppoa sinusta on kaikki! Ehkä vielä aijot matkustaa iäksi pois?!

U U N O

Eikö se olisi helpointa meille kummallekin?

L E E N A

Tosiaankin!

U U N O

Sinä menisit naimisiin . . .

L E E N A

Niin, — tosiaankin!

U U N O

Voisit vähitellen unohtaakin . . .

L E E N A

Minä alan huulla, että tämä hirveä tapaus on saanut sinut järjiltäsi, niin sinä ainakin puhut kuin olisit hullu. Luuletko sinä, että minä ikinä voin unohtaa! Ja vaikka menisinkin naimisiin, niin johan sanoin, etten voi elää, ellen saa usein nähdä sinua ja joskus puhua sinun kanssasi . . . ja vaikka sinäkin menisit naimisiin . . .

U U N O

Semmoinen suhde ei käy laatuun.

L E E N A

Miksi?

U U N O

Sitä et sinä voi ymmärtää.

L E E N A

Ei, no sano nyt sentään miksi.

U U N O

(hillittömästi)

Siksi, että *minä* en voi vaan nähdä sinua ja vaan puhutella sinua!

L E E N A

Taas sama asia. Ihme kuinka erilaista! Teillä pitää aina olla niin, että jos rakastaa, niin pitää koskettaakin.

U U N O

(puoleksi itseksensä)

Mikä onni, ettet tuollaisena lapsena ehtinyt tulla kuulutetuksi kolmatta kertaa!

L E E N A

Sanoitko sinä jotain onnesta?

U U N O

Jollei koskettaa, niin miksi edes nähdä tai puhua? Voisihan vaan *ajatella* toista ja olla onnellinen.

L E E N A

Ja oikeastaan ei tarvitsekaan muuta kuin vaan *ajatella*. Kunhan vaan aina tietää . . . *tietää!*

U U N O

Jos on niin, niin mitäs sitten muuta kuin nyt heti . . . hyvästiä sanomatta . . . ennenkuin on liian vaikea . . .

L E E N A

Kunhan vaan tietäisin, että ajattelet . . . Kirjoittaisit.

U U N O

Sehän on samaa kuin puhuminen.

L E E N A

Taas olet oikeassa. Mutta kuinka minä sitten sen voin tietää?

U U N O

Nyt on minun vuoroni sanoa: oletko hullu, kun sitä epäilet!

L E E N A

No niin, niin, nyt et tarvitse muuta sanaa . . .
et tarvitse . . . kiitos kaikesta . . . Älä edes katso
minuun . . . käänny pois Uuno.

U U N O

(kääntyy pois päin).

L E E N A

(hiipii kuulumattomasti pois).

U U N O

Ei, Leena, minä en voi . . . *(Kääntyy päin,
huomaa Leenan olevan poissa.)* Leena! — Leena!
*(Aikoo juosta hänen jälkeensä, pysähtyy, sortuu
pulpettiansa vasten).*

Kolmas näytös.

PALVELUSVÄKI

(lopettelee suursiivousta).

ROUVA VALTANEN

(johtaa palvelusväen työtä, ollen itse kaikessa mukana, osotellen mahdollisia tomupaikkoja, neuvoen verhojen ripustuksessa, milloin nousten pöydälle, milloin kumartuen lattian rajaan. Hän on kiireissään, kokonaan uppouneena työhön eikä senvuoksi voi muuta ajatella).

Ylemmäs, Mari, vasen puoli ylemmäs! — ei niin paljon, liiaksi, noin. — Sofi hakee pitempivartisen lattiaharjan, kas tuolla ylhäällä on vielä tomua. — Ovatko nämä verhot puistellut? — Ei, ei, pane märkä vaate harjan ympäri . . .

UUNO

(pulpettinsa ääressä, konttorikirjat levällään edessään).

Mutta äiti hoi, tässä laskeutuu tuuman paksu tomukerros paperieni päälle. Ei se ole hyvä asia.

ROUVA VALTANEN

Voi, Uuno, etkö saata asettua muuanne siksi aikaa, minun pitää olla valmis viideksi. — Kiirehtikää. Vieras on kohta täällä. — Kello viideksi pitää olla kaikki siivottuna ja päivällispöytä katettuna.

UUNO

Minun pitää myös olla valmis viideksi.

ROUVA VALTANEN

(kesken hommaansa hetkeksi pysähtyen)

Sinun — valmis viideksi?

UUNO

Niin, tahdon olla lähtenyt, kun vävy saapuu.

ROUVA VALTANEN

Vävy! Ei hän sentään vielä vävy ole. — Älkää tuoko sohvaa sisälle, se tomuttuu. Pyyhkikää tomut ensin huonekaluista. — Ja lähtöön? Mihin lähtöön?

UUNO

Amerikkaan.

ROUVA VALTANEN

Mi . . . mi . . .

UUNO

Kun toinen on selvä tulemaan, pitää toisen olla selvä menemään.

ROUVA VALTANEN

(hetkeksi toimeliaisuudestaan väsähtyen, istahtaa).

No todellako sinä Uuno! — Lasteni läksiäisiäkö minä olen luotu viettämään! Mitä on minun elämäni! — *(Taas pystyssä.)* Ei, ei, nuo verhot eivät ole vielä tuulotetut, viekää ulos, johan sanoin, kuinka monta kertaa pitää samaa asiaa! . . .

MARTTA

(vasemmalta).

Äiti, pyytävät keittiöön.

ROUVA VALTANEN

Katso sinä sillaikaa, etteivät ripusta tuulottamattomia verhoja . . . Juuri kun pitää lopettaa, kutsutaan pois! *(Menee vasemmalle.)* Uuno, minä tulen kohta, odota..

PALVELUSTYTÖ

Eikö näitä saa jo ripustaa?

M A R T T A

(haluttomasti)

No ripustakaa, ripustakaa ja tehkää mitä tahdotte.

P A L V E L U S V Ä K I

(järjestää seuraavan kuluessa huoneen nopeasti ja melutta).

M A R T T A

Uuno!

U U N O

Täällä ollaan.

M A R T T A

Sano suoraan ajatuksesi tästä kaikesta. Hän kosii rahojani. Se on sinunkin ajatuksesi.

U U N O

Koetan olla ajattelematta.

M A R T T A

Sinä kuitenkin voisit, jos vaan tahtoisit, saada kaiken käännetyksi ihan toisin päin.

U U N O

Tarkoitat, että isä on vallassani ja voisin siis pakottaa?

MARTTA

Jokseenkin niin tarkoitan.

UUNO

Eikö ole paha pakottaa isäänsä?

MARTTA

Sinä et voi mitään unohtaa.

UUNO

Hm.

MARTTA

Olethan pakottanut omissa asioissasi.

UUNO

En milloinkaan. Kasvatustapani on aina tarkoittanut yksinomaan hänen parastansa. — Vai omissa asioissani! Minäkö, joka nöyrästi jätän paikkani vävyille...

MARTTA

Ash, »vävyille»!

UUNO

... ja matkustan tieheni! Viimeistelen tässä vaan näitä tilityksiä.

M A R T T A

Ja kuvaillet todella muka isää kasvattavasi!

U U N O

Isä on kovasti muuttunut.

M A R T T A

Muuttunut vielä kitisevämmäksi ja marisevammaksi.

U U N O

Paise on aina pahimmoillaan juuri ennen kuin se puhkaistaan.

M A R T T A

Ja sinua hän vihaa nyt enemmän kuin koskaan.

U U N O

Se vaan näyttää päältä katsoen niin. Ei hän ole kehenkään niin kiintynyt kuin minunn. — Martta, kasvatustoimeni on nyt päättymässä. Hän on melkein valmis. Saat nähdä kuinka miehekkään tyynenä hän on seisova myrskyssä, joka kohta nousee tämän vanhan liikehuoneemme ylitse.

M A R T T A

Taas myrskyjä!

UUNO

Kun ei vähemmällä selvitä.

MARTTA

Kadottaako hän paljonkin?

UUNO

Huikeita summia.

MARTTA

Katso vaan ettet kokonaaan särje häntä.

UUNO

Kun ette vaan te muut häiritse. Kyllä minä näyttelen osani loppuun asti . . .

MARTTA

(huomaa Valtasen tulevan).

Ssh . . .

VALTANEN

(kiireessä kaupungilta, perältä, näkee palvelijain vielä jotain järjestävän).

Ei vieläkään järjestyksessä! —

PALVELIJAT

(kiirehtivät pois).

V A I, T A N E N

Ja sinä, Martta, — mielestäni siitä on jo kyllin pitkä aika kulunut. Voit hyvin esiintyä värillisessä puvussa. Ainakaan tämän päivän tilaisuudessa musta ei sovi.

M A R T T A

Mutta . . .

V A I, T A N E N

Tahdon nähdä sinut päivällisillä värillisessä puvussa. Van der Vaer on täällä säntilleen kello viisi. — No, no, ei mitään huokailemisia! — Hän sanoi rakentavansa sinulle niemelle asuinpalatsin, johon saat sitten tästä hökkelistä muuttaa, ja ehkä muutamme sinne me kaikkikin, kun annan liikkeen käsistäni. No, eikö kelpaa? — Sairaanhoitajattareksi sittenkin?!

M A R T T A

En ole koskaan pyrkinyt muuhun onneen kuin saada tahtoa itse ja toimia itse . . .

V A I, T A N E N

(malttinsa menettäen).

Mutta niinkauan kuin olet talossani, menettelet *minun* tahtoni mukaisesti!

MARTTA

No niin, niin, isä — minä menen, minä pukeudun mihin väreihin vaan suvaitsette!

UUNO

Älä mene Martta.

VALTANEN

(hämmästyksen lyömänä).

Mitä?

UUNO

Esiinny mustissa, anna rukkasen hollantilaiselle ja auta kerrankin itse itseäsi.

VALTANEN

(ei voi puhua hämmästyksen tähden).

MARTTA

Uuno, sinä tapat isän!

UUNO

Näetkö kuinka rauhallinen hän on?

ROUVA VALTANEN

(vasemmalta).

Mitä he ovat täällä saaneet aikaan?

MARTTA

Äiti rakas, puhu sinä puolestani isälle! (*Menee huolissaan vasemmalle.*)

ROUVA VALTANEN

Ah, Aleksander, sinä olet kotona! Onko sinulla nyt aikaa puhella hetkisen kanssani?

VALTANEN

(*yhä saman hämmästyksen vallassa.*)

On, kultaseni.

UUNO

Heh, — mainiota!

ROUVA VALTANEN

(*hyvin hämmästyneenä, levottomana, hajalle menevänä odottamattoman vastauksen johdosta.*)

Todella — sinulla on aikaa . . . Minä pistäydyn vaan hetkiseksi sanomaan . . . Ei! (*Istuutuu.*) — Ajatteles, Aleksander, siitä on lähemmäs kaksikymmentä vuotta kuin viimeksi keskustelimme. Martan vuoksi — muistatko — ensin ja siitä johtui puhe kaikkeen muuhun . . . sinä kävelit edestakaisin ja me puhuimme ja puhuimme useita tunteja kaikesta, kaikesta . . . Nyt on sama Martta jo naimaijässä . . .

VALTANEN

(alkaa hermostua).

Jaha, aijot puhua Martan puolesta. Ei, kiitoksia!

ROUVA VALTANEN

Oi, kuinka paljon minulla on muutakin puhumista . . . en vaan tiedä mistä alkaa . . . kun näin äkkiä — kaikki menee päässäni sekasin. Mikä se nyt taas oli tärkeintä . . . ?

VALTANEN

Äsh!

ROUVA VALTANEN

Aijoin muun muassa sanoa, että miksikähän meidän perheemme oikeastaan on niin . . . niin peräti ilotonta?

VALTANEN

(puhaltelee hermostuneesti).

Asiaan!

ROUVA VALTANEN

Meillä ei ole ketään ystäviä, Aleksander.

VALTANEN

Jumalan kiitos.

ROUVA VALTANEN

Pitääkö sellaisesta kiittää jumalaa? — Mutta se tulee siitä, että ihmiset lähestyvät meitä oikeastaan vaan varojemme vuoksi eikä meidän itsemme tähden.

VALTANEN

(kiivastuu).

Taas pyrit Martan asiaan! Herra van der Vaer on siksi rikas — sanon minä sinulle — ettei hän välitä viittäkään meidän miljooneistamme, jos niitä nyt olisikin, mutta niitä sitäpaitsi ei ole.

ROUVA VALTANEN

Enhän minä vaan Martasta aikonut . . . Martta kyllä pyysi, että puhuisin hänen puolestaan, mutta on minulla muutakin . . . Sinusta minä tahdoin puhua, Aleksander.

VALTANEN

Pian sitten.

PALVELUSTYTÖ

(vasemmalla ovesta).

Rouva.

ROUVA VALTANEN

(epätoivoisena).

Ah, pankaa herranimessä ovi kiinni. Kerrankin sattuu tilaisuus ja he eivät voi pysyä poissa!

UUNO

(poistuu vasemmalle, lykäten edellään palvelustyttöä ja sulkien oven jälkeensä).

ROUVA VALTANEN

(pakottaa itsensä tyyntymään, kunnes voi sanoa tarpeellisen hellästi).

Niin, sinusta, Aleksander... Ajatuksesi ovat aina liikeasioissa, et voi syventyä mihinkään inhimillisempään, ethän sinä osaa enää edes levähtääkään. Mutta onkohan se tarkoitus? Elämässä on niin paljon muuta, — on kaunista, on luontoa ja on — *(varovasti)* myös toisten ihmisten elämä..

VALTANEN

Mitä se minuun kuuluu!

ROUVA VALTANEN

Niin »mitä se sinuun kuuluu», mutta pitäisi kuulua Aleksander. Sinä olet niin yksin. Mitä on

ihminen yksin? Sinä kidut ja kuihdut, Aleksander.
— Ei niin ollut alussa, vaan sinullakin oli ajatuksia
ja sinulla oli toisten ihmisten elämä . . .

VALTANEN

»Elämä ja elämä», enkö minä ajattele heidän
elämänsä? Minä elän ja puuhaan vaan heidän
tähtensä, antaakseni heille horjumattoman talou-
dellisen pohjan . . .

ROUVA VALTANEN

Ah, en tarkoittanut *sillä* tavalla . . .

VALTANEN

Tehdäkseni heidät riippumattomiksi kenestä-
kään — niin, kenestäkään!

ROUVA VALTANEN

Ihminen on aina riippuvainen toisista, ja on
hyvä että hän on riippuvainen, se on juuri onni,
saa sekä auttaa että toisinaan pyytääkin apua . . .

VALTANEN

Naislogiikkaa! Pitäisi kai olla köyhä ollakseen
onnellinen! Mutta niinhän Martta sanookin!
Idiootti!

ROUVA VALTANEN

(hiljaa, mutta painavasti).

Tiedätkö sinä mitään Martasta, Aleksander?!

VALTANEN

No, sensijaan Uuno loistaa onnesta.

ROUVA VALTANEN

Uuno on onnellisempi, mutta ehkä vaan siksi, että — aikoo pian jättää meidät...

VALTANEN

Uuno sanoo, että minä olen rikkauteni hankkinut toisten nälällä — hän tietää aina kaikki — mutta sen minä sanon sinulle, ettei mikään nälkä maailmassa vastaa niitä tuskia, joita minulle on tuottanut juuri tuo samainen sinun Uunosi!

ROUVA VALTANEN

Aleksander, sanoppas minulle, kuinka oikeastaan rikkauksiemme laita onkaan?

VALTANEN

Te saatatte minut hulluksi! Tähän asti ovat vaan vieraat ihmiset uskaltaneet sanomiin kirjoittaa, että viinatehtaallani turmelen tätä kau-

punkia ja »isänmaata», mutta nyt kuulen, että olen turmioksi omalle perheelleni! (*Yhä raivokkaammin*): Hyvä, hyvä! Hävittäkää viinatehdas, poltatakaa kaikki, kaikki! Sehän on pian tehty! Hulluksi te minut saatatte!

U U N O

(*vasemmalta, heristää varottavasti sormeaan*).

V A L T A N E N

(*vaikenee heti*).

R O U V A V A L T A N E N

(*Unolle*).

Isän kanssa ei voi puhua.

U U N O

Älkää välittäkö, äiti. Isällä on kyllä paljon syytä olla tänään hermostunut.

V A L T A N E N

Mitä syytä minulla on? Ei mitään. Ehkä sinun lähtösi vuoksi? Erehdyt. Ole niin hyvä.

R O U V A V A L T A N E N

(*Unolle*).

Näet itse! — Saanko milloinkaan sanotuksi

kunnolleen edes tärkeimmät asiat?! — Onko
Martta keittiössä, Uuno?

U U N O

(nyyikäyttää myöntävästi päätään).

V A L T A N E N

(vaimolleen).

Sinun on aika pukeutua, kello on kohta viisi.

R O U V A V A L T A N E N

(säihkähtäen).

Onko kello niin paljon! Voi! Minun keitok-
seni! *(Katoaa nopeasti vasemmalle).*

U U N O

*(menee pulpettinsa ääreen, sulkee merkitsevästi kont-
torikirjat).*

No, isä, — olen pyyntönne täyttänyt, olen ollut
matkustamatta, kunnes sain nämä kirjat järjes-
tykseen. Nyt ne ovat järjestyksessä.

V A L T A N E N

(kuivasti).

Minä kiitän sinua.

U U N O

Nyt aijon lähteä.

V A L T A N E N

Olkoon kernaasti myönnetty, että — sinun kaltaisesi mies kenties on luotu jotain suurempaa ja laajempaa varten kuin — tämä viinatehdas. Mutta miksi juuri tänään?

U U N O

Noh — tänään on siihen sopivin päivä. Hollantilainen jääköön istumaan tämän minun pulpettini ääreen, hänellä on valonarat silmät, tuonne paistaa aurinko, mutta tänne ei milloinkaan.

V A L T A N E N

Sinun kanssasi on turha puhua. Sinä teet kuitenkin aina niinkuin itse tahdot.

U U N O

Ei siis muuta kuin tuohon käteen.

V A L T A N E N

(tulee Uunon luo, hillittömästi).

Mitä te vaaditte minulta?!

UUNO

No, — ehkä voin joksikin aikaa vielä jäädäkin paikoilleni, jos . . . tai niinkauan kun . . .

(Telefooni soi Valtasen työpöydällä).

VALTANEN

Niinkauan kun mitä?

UUNO

Antakaa Martan olla, isä.

VALTANEN

En.

UUNO

(ojentaa kätensä hänelle).

Hyvästi.

VALTANEN

(puhelimessa, kiukkuisesti).

Kauppaneuvos Valtanen. (*Äkkiä kuin päivänpaisteessa.*) Lee-Leenako se on?! — No, tyttöseni, hauska kun vihdoin saan edes ääntäsi kuulla. — Tärkeätä asiaa minulle? — Ja ikävää? Oho! — Ei sovi telefonissa sanoa? — Tulet itse? No sitä

parempi, saan vihdoinkin nähdä sinut. — On, on ollut hyvin ikävä. — Kaikki tahtovat jättää minut, nyt rupeaa Uunokin...

UUNO

(hätääntyen tekee merkkejä, ettei Valtanen puhuisi enempää).

VALTANEN

(laskien hetkeksi kuulotorven alas, Uunolle).
Mitä?

UUNO

Ei saa sanoa mitään lähdöstäni.

VALTANEN

(jälleen puhelimeen).

Ei, ei Uno lähde, ei, ei. — Voit tulla milloin hyvänsä, tyttöseni, — Ei, ei hän lähde. — Paras kun tulet heti, ennen päivällistä. — Terve tuloa, terve tuloa! *(Jättää puhelimen. Uunolle:)* Ilmoita minulle, kun Leena saapuu. Hänellä on jotain pahoja uutisia pankista.

UUNO

(raskaasti).

Ah, isä... *(Itsekseen:)* Nyt se alkaa.

V A L T A N E N

(pysähtyy menostaan vasemmalle).

Tiedätkö ehkä mitä se on?

U U N O

Huomauttaisin vaan siitä omituisesta seikasta, että herra van der Vaer ei ole täällä, vaikka kello on jo viisi.

V A L T A N E N

Niin, todellakin, kello on jo viisi.

U U N O

Ajattelin vaan, että kenties on siihen syynä — muutamat huhut.

V A L T A N E N

Mitkä huhut?

U U N O

Taidatte olla koko kaupungissa ainoa, joka ette niistä tiedä. Pankissa on jälleen odottamaton tarkastus.

V A L T A N E N

En ymmärrä mitä se minuun koskee ja vielä vähemmän mitä se koskee herra van der Vaeriin.

UUNO

Huhuillaan teidän olevan sekaantuneena pankin asioihin.

VALTANEN

En ole sinne penniäkään velkaa.

UUNO

Mutta ne tunnusteet, jotka tirehtöörin pelastamiseksi olette aina jättänyt tarkastuksiin, — oletteko koskaan saanut niitä häneltä takaisin?

VALTANEN

(hämmästyneenä, käsi vaistomaisesti povitaskua tavoitellen).

Olenko saanut takaisin? Hän on aina sanonut repineensä ne.

UUNO

Hän »sanoo» — niin.

VALTANEN

(moittivasti).

Uuno, mistä sinä häntä epäiletkään! — Ilmoita minulle heti kun Leena tulee. *(Oikealla ovella:)* Se on rumaa, Uuno. *(Aikoo mennä.)*

UUNO

Vihdoinkin myönnätte, että toisen epäileminen on rumaa.

VALTANEN

(kiukkuisesti).

Olenhan pyytänyt anteeksi! Mutta sinä vaadit että minun on polvillani ryömiminen edessäsi! *(Paiskaa oven jälkeensä.)*

UUNO

(katsoo hyväksyvästi hänen jälkeensä, sitten tekee päätöksensä, vilkaisee kelloonsa ja kiirehtii vasemmalle ovelle).

Äiti! Äiti! ettekö joutaisi hetkeksi tänne? — No, ei muuta kuin silmänräpäyksen verran.

ROUVA VALTANEN

(vasemmalta, toisessa kädessä pitkä paistiveitsi, toisessa pyyhinliina).

No jos ihan vaan silmänräpäykseksi, ystäväni — minun on juuri nyt oltava siellä porsaanpaistia leikkaamassa . . .

UUNO

(kiertää kätensä äidin kaulan ympäri, päästä-mättä häntä paikaltaan hievahtamaan).

Äiti, rakas, sinun silmäsi ovat itkettyneet.

ROUVA VALTANEN

(silmit onnettoman rypyissä, mutta samalla anteeksi-anovasti nauraen ikuisia keittiöpuuhiaan).

Paisti ei onnistunut.

UUNO

»Paisti ei onnistunut» . . . (Suutelee moneen kertaan häntä minne sattuu kasvoihin.) Minä rakastan sinua enemmän kuin mitään maailmassa. Äiti, ehkä Martankin käy vielä hyvin.

ROUVA VALTANEN

(voimatta veitsen ja pyyhkimen vuoksi vastata Uunon hyväilyyn, liikkumattomana levähtäen hymyilee onnellisena).

Uuno poikani . . .

UUNO

Nyt, äiti, lupaa minulle, tee niinkuin minä tahdon, älä kysy mitään . . . teethän? Ei, ei, älä liiku, teethän?

ROUVA VALTANEN

No teenhän minä . . .

UUNO

Älä siis koko päivänä, äläkä vielä huomenna-
kaan sano kellekään, että minä matkustin.

ROUVA VALTANEN

Uuno! Et suinkaan sinä aijo *tänään* . . .!

UUNO

(*päästää hänet*).

No, en, en, jos noin pelästyt . . . (*Suutelee kuin
hyvästiksi*). Äiti kulta . . . äiti kulta . . .

ROUVA VALTANEN

Syöthän toki yhdessä päivällisen!

UUNO

Niin, niin, nyt en enää viivytä sinua . . . Se
paisti, äiti.

ROUVA VALTANEN

(*kavahtaa*).

Ah, todellakin! . . . (*Kiirehtii vasemmalle*.) Minä
tulen heti, Uunoseni.

UUNO

(nyykyyttelee hänelle hyvästiksi päättään, sitten ottaa seurusteluhuoneen verhojen iakaa valmiin matkalaukkunsa, aikoo lähteä, kääntyy viimeisen kerran katsomaan vasemmalle).

LEENA

(perältä, pysähtyy ihmeissään katsomaan Uunoa).

UUNO

Ah . . . minä . . . (Antaa matkalaukun solua penkille.)

LEENA

(selittääkseen ja puolustaakseen tuloansa).

Minulla oli vaan isällesi tärkeitä asiaa.

UUNO

Tiedän, ettet muuten olisi tullut.

LEENA

Aioit matkustaa tietämättäni . . .!

UUNO

Samasta syystä kuin sinä läksit näkemättäni.

L E E N A

Luulin silloin, että niin olisi *sinun* helpompi.

U U N O

Ja minä luulin, että sinun olisi *näin* helpompi.

L E E N A

Se oli silloin se. Minä olin erehtynyt. Tiedätkö, koko tämä aika on ollut niin kovasti vaikeata . . . En aavistanutkaan, että se olisi ollut tämmöistä.

U U N O

Se on minun syyni: miksi en lähtenyt ennen.

L E E N A

Mitä sinä —?

U U N O

Olemme ehkä olleet vieläkin liian lähellä toisiamme.

L E E N A

Liian lähellä?! — Liian kaukana! — Jospa olisi joskus saanut edes puhua kanssasi, mutta sinä olet kaikin tavoin välttänyt näkemistäkin.

U U N O

Minä pelkäsin »koskettamista» —.

L E E N A

Tarvitseeko sitä nyt olla niin perin voimakas!

U U N O

Se on minun puoleltani vaan heikkoutta, Leena.

L E E N A

En ymmärrä.

U U N O

Kun sain nähdä sinut, alkoi aina koko työ aivan kuin uudestaan. En saanut ääntäsi korvis-tani, en näköäsi silmistäni, valvoin nukkuessani ja nukuin valvoessani — olin kuin mielipuoli — ah, se on onnea, se on onnettomuutta, mutta helppoa se ei ole milloinkaan.

L E E N A

Ikmeellistä kuinka samallaista! — Sen vaan tiedän, etten minäkään voi enää näin olla. Ja sentähden . . .

U U N O

Ja sentähden minä matkustan.

L E E N A

Ei, ei, ei yhtään sitä. Ja sentähden olen ajatellut, että koko meidän tapamme on ollut erehdys. Miksi ei nähdä toisiamme, kun tulee liian vaikeaksi — ja puhella, ja vaikka koskettaakin! Kunhan se vaan pysyy aivan, aivan salassa. Se ei milloinkaan tule ilmi, ei milloinkaan. Mutta ajattele kuinka ihanaa olla niinkuin ei mitään ja kuitenkin sydämessään odottaa noita salaisia hetkiä! »Miksi tuo ihminen on niin iloinen?» kysyvät kaikki. Eikä kukaan aavista miksi tuntuu niin iloiselta.

U U N O

Ensin nähdä pari kertaa vuodessa, sitten joka kuukausi, sitten joka viikko, sitten joka päivä. . .

L E E N A

Joka päivä? Jos vaan voi pitää salassa. . .

U U N O

Ensin puhella kaukaa, sitten lähempänä, sitten koskettaa kättäsi, sitten hyväillä sinun tukkaasi, sitten . . .

L E E N A

No ja mitä sitten? Suudella sinua ja puristaa rintaani vasten? . . . Sitähän minäkin tahdon.

U U N O

Sitäkö sinäkin tahdot? Sinä puhut nyt vähän toisin kuin viimeksi.

L E E N A

Taidan puhua. Ja niin puhunkin. En tiedä miksen sitä sinulle tunnustaisi.

U U N O

(sisäisessä taistelussa, äkkiä päättävästi oikealle puhelutorveen).

Isä, pyysitte ilmoittamaan — Leena on täällä. *(Leenalle:)* Järjestää välimme niinkuin sinä olet ajatellut on mahdotonta. Ainoa mahdollinen on, että matkustan.

L E E N A

Eroaisimme —? Ja hyvästittä! — Kun saisin ottaa sinua kaulasta ja hyväillä vähäsen, tulisit kohta järkiisi. — Uno! Täällä ei ole ketään! *(Kuunneltuaan vasemmalla ovella.)* Viereisissä huoneissa ei myöskään ole ketään — Uno! — Uno!

U U N O

(rajussa mielenliikutuksessa).

Mutta etkö siis ymmärrä, että jos nyt puristan sinut syliini, en voi enää matkustaa, en ikinä enää

päästä sinua, en ikinä! — ja salaisuutemme tulee ilmi!

L E E N A

(neuvotonna, asemaansa tuskastuneena takoo nyrkkiä toisen käden kämmentä vasten).

U U N O

Niin, Leena, semmoinen on luontoni: joko — tahi! — Mistään välitiestä en tahdo tietää, se on minulle ilmaa!

V A L T A N E N

(oikealta, kuivasti:)

Hyvää päivää, tyttöseni, — hauska nähdä. — Oletko oikein juoksemalla tullut, kun noin läähättät? — *(Unolle:)* Herra van der Vaer ei ole vielä saapunut?

U U N O

Ei. Eikä saavukaan. Hän olisi toki voinut ilmoittaa, — vaikkapa vaan puhelimitse.

V A L T A N E N

(Leenalle).

Ja kuulumisesi?

L E E N A

Niin, älkää pahastuko, setä, — voihan olla, että aivan turhaan vaivaan teitä ja sekaannun luvattomasti asioihin, jotka eivät minuun kuulu . . .

V A L T A N E N

Sano vaan, lapseni.

U U N O

(pahaa aavistaen työntää nojatuolia lähemmäs isäänsä).

L E E N A

Pankissa puhutaan yleisesti, että tirehtööri tulee tarkastuksen johdosta toimestaan pidätettäväksi. Toiset sanovat että hänet on jo määrätty vangittavaksi, — en minä sitten tiedä.

V A L T A N E N

(mielenmalltinsa säilyttäen).

Sangen ikävä, lapseni, minä vilpittömästi surkuttelen prinsipaaliasi, mutta auttaa en häntä enää halua.

U U N O

(hillittömästi).

Mainiota!

V A I, T A N E N

Mitä »mainiota»? Pyydän olemaan sekaantumatta keskusteluun.

L, E E N A

Ei tirehtööri ole minua tänne lähettänyt.

V A I, T A N E N

Älä pelästy, lapseni, tuolle minä vaan. Vieläkö sinulla on muuta ilmoitettavaa?

L, E E N A

Tarkastuksen aikana minulle näytettiin useita vekseleitä, jotka olin vekselikonttoon merkinnyt vaillinaisesti, mutta se oli tapahtunut tirehtöörin käskystä.

V A I, T A N E N

Katsos vaan!

U U N O

(ymmärtäen kaiken, antaa Leenalle merkin, että hän vaan pelkäämättä jatkaisi).

L, E E N A

Ja minua tällöin hämmästyttää, että näiden vekselien mukaan, jotka nyt näin täytettyinä, te, setä, vastaatte — niin suuresta summasta.

V A I, T A N E N

(*yhä säilyttäen mielenmalttinsa*).

Tähän tarkastukseen en ole antanut hänelle ainoatakaan tunnustetta. Tässä täytyy siis olla joku erehdys.

U U N O

Tunnusteet ovat ilmeisesti, kuten sanoin, nuo vanhat jotka *todistettavasti* olette hänelle kirjoittanut.

V A I, T A N E N

(*hermostuneesti*).

»Todistettavasti!» — Sinulta ei kysytty mitään. (*Leenalle:*) Ja huomasitko ehkä laskea yhteen mikä vastattavani summa vekselien mukaan kaikkiaan oli?

L E E N A

(*katsahtaa epävarmana Uunoon*).

U U N O

(*antaa kiukkuisen merkin sanomaan summan ja työntää nojatuolin aivan Valtasen taakse*).

L E E N A

Kyllä, setä. Se oli — kaksi miljoonaa.

V A L T A N E N

*(harvaan:)*Vai niin. *(Vajoo hiljaa nojatuoliin.)*

L E E N A

(hätääntyä).

Setä, setä, ehkä näin väärin!

U U N O

*(hyvin kiukkuisesti:)*Pysy totuudessa! *(Hiljemmin:)* Hän kestää jo hyvin.

V A L T A N E N

No, nyt lapseni, olemme keppikerjäläiset.

U U N O

Emme toki läheskään. Miljoonien omistajiksi jäämme vieläkin. Mutta myönnän, että *tässä* tarkastuksessa olisi tirehtöörin pelastaminen teidän kannaltanne katsoen ollut tärkeämpi kuin koskaan ennen. Ja kun minä nyt matkustan, niin se olisi kai vieläkin tehtävissä.

V A L T A N E N

Siksikö sinä matkustat?

UUNO

Matkustan heti. Toimikaa niinkuin minua ei olisi olemassa. Ja pian, pian! — Tässä puhelin! — No! — No!

VALTANEN

Minä *en* aijo auttaa häntä.

UUNO

(*hykertää tyytyväisenä kämmeniään, itseksensä:*)

Oivallista! Oivallista! (*Mäiskäyttää äkkiarvaamatta isäänsä voimakkaasti olalle.*)

VALTANEN

Mitä tapoja ne ovat?! (*Hieroo olkaansa.*)

LEENA

(*juoksee kauhistuneena peräovelta Valtasen luo.*)

Tirehtööri, tirehtööri itse.

VALTANEN

(*Uunolle.*)

Aja hänet ulos.

PANKINJOHTAJA

(perältä, tukka hajalla, äärimmilleen hermostuneena, horjuen, ojentaa kättänsä ikäänkuin anovasti, mutta saa vaivoin sanoja suustaan).

Ne hullut etsivät minua vangitaksensa — kirjoita, Valtanen — puuttuu vain mitätön summa, joku kolmesataa tuhatta — veli — veli — kirjoita

VALTANEN

(on jälleen noussut seisaallensa):

En.

UUNO

(pankinjohtajalle).

Hän sanoi: en.

PANKINJOHTAJA

(uhmaten Uunolle).

No, no, herra prokuristi, saamme vielä nähdä! *(Valtaselle:)* Ei ole aikaa selittelyihin — tunnus-teesi! — apuasi pyydän viimeisen kerran! — Kas niin . . . *(Menee pulpetin luo, avaa sen, ottaa tyhjän vekselipaperin esille)* tule — tule Valtanen — kirjoita pian — he ovat kintereilläni!

VALTANEN

En. Kuulitko: en, en!

UUNO

Meneppäs sinne!

PANKINJOHTAJA

Valtanen, tule järkiisi! Jos kirjoitat, minä pelastun ja sinä saat rahasi korkoinensa. Valtanen, olosuhteet muuttuvat, kireät ajat päättyvät. Minä nousen vielä! Saamme yhdessä pankin uuteen kukoistukseen, tai annan sen kokonaan käsiisi, sinä tulet rahamarkkinain yksinvaltiaaksi! . . . (*Synkästi:*) Mutta ellet kirjoita . . .

VALTANEN

Mi-nä en kir-joi-ta.

UUNO

Hän sanoi: minä en kirjoita.

PANKINJOHTAJA

(*kooten viimeiset voimansa, uhkaavasti:*)

Silloin Valtanen, tiedä, olette kaikki hukassa.

VALTANEN

Minä tiedän, että olet omin luvuin asettanut vastattavakseni kaksi miljoonaa.

PANKINJOHTAJA

(ivallisesti naurahtaen),

Sinä tiedät!

VALTANEN

Ja kiellän sittenkin.

UUNO

(katsoo jännittyneellä kauhulla pankinjohtajaan).

PANKINJOHTAJA

Minun täytyy siis lisätä tietojasi. Kaksi miljoonaa on ainoastaan omassa pankissasi. Muissa vastaat yhteensä viidestä.

UUNO

Oh! pettäjä!

LEENA

(yhtaikaa).

Seitsemän miljoonaa!

VALTANEN

(hetken äänettömyyden perästä).

No niin, se oli Valtasten loppu.

PANKINJOHTAJA

Siis kirjoita!

VALTANEN

En.

UUNO

(yleisen hämmästyksen synnyttämän äänettömyyden jälkeen kapsahtaa äkkiä syleilemään isäänsä).

Sinä olet — sinä olet suurenmoinen, isä!

(JOUKKO SALA- ja VIRKAPUKUISIA POLISIA ilmestyy äänettömästi eteiseen).

VALTANEN

(Uunolle).

Heitä ulos tuo mies!

UUNO

(huomauttaen poliseista).

Se on jo tarpeetonta, isä.

VALTANEN

No, Uuno, nyt olemme keppikerjäläiset.

UUNO

(sydämellisesti vastaten isän kädenpuristukseen).

Nyt olemme.

(He ravistavat pitkään toistensa käsiä).

PANKINJOHTAJA

(Valtaselle, murtuneena).

No niin, Valtanen, et kirjoittanut. Mutta viimeistä pyyntöäni et toki kieltäne: anna minulle revolverisi . . .

UUNO

(menee pulpettinsa ääreen, ottaa esille revolverin, tarjoaa sen pankinjohtajalle).

Olkaa niin hyvä.

PANKINJOHTAJA

(säikähtäen perääntyy).

Aah!

UUNO

Niin, tämä keino tekee todella kipeätä, mutta on toinen.

PANKINJOHTAJA

Mikä toinen?

UUNO

Jäädä elämään.

PANKINJOHTAJA

Pakenisin?!

UUNO

Kyllä muuten, mutta ulkomailla on suuri huoli toimeentulosta. Ei, — jäädä erääseen paikkaan, jossa ei ole mitään huolia, ei edes leipähuolia, jossa teitä ei kukaan näe ettekä te ketään. Ei missään koko tämän maan pinnalla ole tarjona sen täydellisempää lepoa, ja lepoahan te tarvitsette hirmuisesta taakastanne, jota olette vuosikymmeniä kantanut! — Ainoa vika, että ihmiset ovat antaneet sille paikalle ruman nimen . . .

PANKINJOHTAJA

He sanovat sitä vankilaksi.

UUNO

Vaikka se on mitä täydellisin vapahdus!

PANKINJOHTAJA

Olette oikeassa, mitäpä nimestä! — Hyvästi, ystävä . . . (*Kääntyy perälle.*) — Todellakin! Todellakin! (*Kevennyksestä syvään huokaisten menee.*)

POLISIT

(parveutuvat pankinjohtajan ympärille ja seuraavat häntä).

VALTANEN

(sortuu nojatuoliin vaikeroimaan).

UUNO

(kävelee vihaisesti edestakaisin).

Mikä paholainen se saattaa ihmiset noin raatelemaan itseänsä! Siinä meni yksi ja tuossa istuu toinen. Koko elämän, niin pitkä kuin se on, istuu ja miettii, kuinka paraiten saisi sen pilatuksi! Ettei vaan menisi yksikään tunti, yksikään minuutti pilaamatta hukkaan! Olette todella yhtä hyvät molemmat!

LEENA

(moittivasti:)

Uuno, tuo on suorastaan sydämetöntä! *(Mene Valtasen luo ja alkaa lohduttaen silitellä hänen tukkaansa.)*

VALTANEN

(heltyy siitä vielä haikeampaan vaikeroimiseen).

U U N O

Älä anna hänen päästä alkuun, silloin ei tule loppua milloinkaan! — (*Käveltyään jonkun aikaa tyytymättömänä, lähestyy äkkiä Leenaa ja tempaa hänet kiukkuisesti Valtasen luota*). Älä itketä häntä, sanon minä!

V A L T A N E N

Mitä minusta! Mutta kuinka uskallan ilmaista tämän iskun äidillesi, Uno? Ja Martta-raukalle! Voi minua, voi minua!

U U N O

Jättäkää se seikka minun huolekseni, minä ilmoitan.

V A L T A N E N

Voi minua! He kadottavat järkensä! Olen syösyt heidät onnettomuuteen, nälkään, maantielle! Voi minua, voi minua!

U U N O

(*Leenalle*).

Näet sen nyt.

L E E N A

(*hädissään Valtasen tähden*).

Uno, jotain tässä pitää tehdä!

UUNO

Kyllä minä tiedän, älä sinä sekaannu. (*Valtasen voihkimisia äänekkäämmin.*) Iloita sitä pitää eikä surra! Vihdoinkin on tästä painajaisesta päästy! Mitä näillä kirjoillakaan enää tekee. (*Viskelee konttorikirjat hujan-hajan permannolle.*) Siinä kon-
tot, siinä kassat, siinä itse pääkirja!

LEENA

Uuno, mitä sinä teet! (*Juoksee neuvotonna Valtasen luo.*)

VALTANEN

(*joka on vähitellen laannut vaikeroimasta ja uteliaasti katsoo Uunon toimia.*)

Antaa hänen olla, hänen täytyy saada aikansa raivota, niin se on aina ollut.

UUNO

No nyt tästä tulee toinen elämä taloon! Mutta vielä minulla on suurin nautinto jäljellä! Haa! (*Sieppaa tuolin ja lennättää sen ovenpäälliseen kylttiruutuun, joka kilahtaen särkyy palasiksi.*)

LEENA

Uuno! Mitä sinä teet!

UUNO

Koko ikänsä ajan on isä tahtonut lyödä rikki oman rakennuksensa, mutta on ollut liian heikko, — jonkunhan se hänen puolestaan pitää tehdä!

VALTANEN

(nyykyttää myöntäen harvaan ja merkitsevästi päättä).

ROUVA VALTANEN ja MARTTA
(päivälliseksi pukeutuneina rientävät ihmeissään vasemmalta, mutta eri ovista).

Mitä täällä kilahti? — Mitä on tapahtunut?

VALTANEN

Varovasti Uuno!

ROUVA VALTANEN

(katsoo ihmeissään ympärilleen).

Ja herra van der Vaer?

MUUT

(myöskin Valtanen, ehdottomasti naurahtavat).

LEENA

(menee säälien rouva Valtasen luo).

Täti kulta.

ROUVA VALTANEN

(tervehdykseksi sydämellisesti syleilee Leenaa).

Sinäkö, rakas Leenani! — Mutta sano minulle mitä täällä on oikeastaan tapahtunut.

UUNO

Martta, isä suostuu kaikkiin pyyntöihisi: van der Vaer ei tule. Ei koskaan.

MARTTA

Todellakin! Putosi kuin kivi sydämeltäni. *(Osottaen kylttiin:)* Mutta mitä tämä on?

UUNO

No, no, se meni rikki . . . mutta kuulehan, isä suostuu myöskin siihen, että saat ruveta sairaanhoitajattareksi tai hakea mitä paikkoja ikinä haluat.

MARTTA

(ihastuksissaan).

Onko se mahdollista! Isä?! Isä?!

VALTANEN

(nyykyyttää tuolistaan myöntävästi päätä Martalle),

MARTTA

(menee onnellisena äidilleen sanomaan).

Äiti! Leena!

VALTANEN

(itseksseen)

Hyvin viisaasti, Uunoseni!

UUNO

Ja mitä äiti sanoo siihen, että . . .

VALTANEN

Varovasti, Uno!

UUNO

. . . siihen että isä nyt aikoo supistaa talouden vähimpiinsä . . .

ROUVA VALTANEN

(loistavana).

Mitäkö minä siihen sanon . . .!

UUNO

Aivan kuin kaikkein vaatimattomimmat ihmiset elävät . . .

ROUVA VALTANEN

(Valtaselle yhä loistavampana).

Onko totta mitä tuo Uuno puhuu?

VALTANEN

(nyykyttää myöntävästi päätään).

ROUVA VALTANEN

Martta, Leena, te todistatte . . . olenko minä koskaan mitään hartaammin toivonut . . . saan aikaa . . . voin puhua . . . seurata kaikkea mitä tapahtuu . . .

VALTANEN

(itseksseen).

Että minulla pitääkin oleman niin viisas poika!

UUNO

(lähestyy äitiään ja Marttaa).

Ja sitten — tuota noin . . .

VALTANEN

(nousee jännittyneenä seisaalleen, kuin olisi kysymys elämästä tai kuolemasta).

Varovasti, varovasti, Uuno!

UUNO

(puoliääneen äidille ja Martalle).

Isä on kadottanut kaiken omaisuutensa, —
kaiken!

MARTTA

(myös puoliääneen).

Mitä sanotkaan! — kaiken omaisuutensa! Isä
raukka!

ROUVA VALTANEN

(samoin puoliääneen, kauhuissaan Valtasen puolesta).

Herra jumalä! Tietääkö hän sen? Hän ei kestä!
Käsketään lääkäri . . . lääkäri . . .

LEENA

(menee Valtasen luo, häntä tarpeen tullen tukeakseen).

UUNO

(yhä puoliääneen).

Hän tietää. Kaikki riippuu nyt siitä, voitteko
olla vetistämättä ja näyttää rauhallisilta. Hy-
myilkää, — Martta hyräilköön.

ROUVA VALTANEN ja MARTTA

*(koettavat kiireesti rauhoittua ja saada kasvoihinsa
sellaisen huolettomuuden ilmeen, jonka Uuno hy-
väksyisi).*

V A L T A N E N

(*poispäin kääntyneenä, suurimmassa jännityksessä
Leenalle:*)

Mitä siellä tapahtuu?

L E E N A

Se on sanottu.

V A L T A N E N

(*kovasti vavisten*).

Mitä he sanoivat?

L E E N A

He sanoivat: isä-raukka.

V A L T A N E N

(*loukkaantuneena, reippaasti*).

Minä en ole mikään raukka!

U U N O

(*ääneen*).

Isä ei pelkää muuta kuin että te ette saisi
halvausta.

ROUVA VALTANEN

Mekö halvausta?! Mutta miksi, Aleksander? tämähän on — tämähän on päinvastoin meille onni . . .

MARTTA

(koskettaa kädellään äitiin, hillitäkseen häntä).

No, no, äiti . . . älkää nyt sentään!

UUNO

Niin, äiti tarkoittaa: mikä suuri onni, ettei Valdemarin tarvinnut tätä liikehuoneemme häviötä nähdä.

ROUVA ja herra VALTANEN

(tullen ojennetuin käsin, liikutettuina toisiansa vastaan).

Todella — mikä onni, ettei Valdemar! . . .
(Syleilevät ja taputtelevat toisiaan selkään).

VALTANEN

Istu, kultaseni — puhellaanpa vähäsen!
(Istuu Leenan tarjoomaan tuoliin, ottaa kiitokseksi Leenan kädestä.)

ROUVA VALTANEN

(istuu onnellisena nojatuoliin).

Puhellaan!

UUNO

(tekee kiukkuisia merkkejä Leenalle, että tämä tulisi pois).

LEENA

(osottaa liikkeillä, ettei hän voi sitä tehdä, koska Valtanen, puhellessaan vaimonsa kanssa, on jäänyt pitelemään häntä kädestä).

MARTTA

(laskeutuen maahan isän polvien varaan).

Ja kiitos, kiitos, isä, että lupasit minulle mitä olen aina toivonut?

VALTANEN

No, no, lapseni . . . Nyt ei sydämelläni ole mitään muuta kuin vaan se paha, että poikamme Uuno aikoo lähteä.

ROUVA VALTANEN

Uunoko lähteä?! Minäpä kysyn. Kuules Uuno, oletko ajatellut, millä vanha isämme tästä lähin elättää itseänsä?

UUNO

Enköhän minä jaksane häntä elättää, eihän

tuo tarvitse muuta kuin lämmintä maitoa ja vesikorppuja.

VALTANEN

(*nauraa*).

ROUVA VALTANEN

Ajatelkaa, ensikerran kahteenkymmeneen vuoteen näen sinun nauravan!

MARTTA

Mutta minä olen kuullut sanottavan, että konkurseissa myydään tavarat ja koko talokin. Kuinka sitten?

UUNO

No rakennetaan uusi, eikä mistään Hollannin propsista, vaan rehellisistä Suomen hirsistä.

ROUVA VALTANEN

(*Valtaselle:*)

No nyt kuulit, ettei hän lähde.

VALTANEN

(*alakuloisena*).

Meidänpö kahden kanssa hän viihtyisi, yksinäinen, nuori mies! (*Antautuen jälleen äskeisiin vaikkerruksiin*). Kaikki on mennyt sinultakin, onneton Uunomme, onneton Uunomme!

UUNO

Vai onneton Unomme! Kaikki te siinä loistatte onnesta, ja minä olen yksin »onneton Unomme!» (*Tekee taas kiukkuisia merkkejä Leenalle, että tämä vihdoinkin tulisi hänen luoksensa.*) Sehän nähdään! (*Kun Leena viipyy, hän aukasee sylinsä ja huutaa kovalla äänellä.*) Leena!

LEENA

(*juoksee hänen syliinsä.*)

(*He jäävät liikkumattomiksi esiripun sulkeutumiseen asti.*)

MARTTA

(*äänettömällä kosketuksella huomauttaa isäänsä Unosta ja Leenasta.*)

ROUVA VALTANEN

(*jää kokoomaan hajalle meneviä ajatuksiaan, painaa käsiä ohimoihinsa ja hymyilee onnesta.*)

VALTANEN

(*kääntyy hiljaa päin Uunoa ja Leenaa.*)

Vai niin. — Nyt uskon, ettei Uuno lähde.

Iltamien toimeenpanijat

saavat arvokkaita numeroita ohjelmiinsa käyttämällä apunaan seuraavia teoksia:

Suomalainen kisapirtti.

Suomalaisen kansantanssin ystäville toimittanut *Anni Collan*. Kolme vihkoa. Hinta I v. 2: 75, II v. 1: 75. III v. 2: 25.

Suomalaisia kansantansseja. Toimitt. *Asko Pulkkinen*. I, hinta 2: —; II 1: 75

Suomen kansan pukuja.

Toimittanut *Th. Schvindt*. I. Karjala. Tekstissä kuvitus pukujen leikkuuta ja ompelua varten sekä 21 värikuvaa. Hinta 4: 75.

Suomalaisia kansallistansseja.

Neliäänisesti pianolle. Toimittanut *Suomal. Kansantanssin Ystävät*. Hinta 1: 50.

Kansanlauluja Etelä-Pohjanmaalta, sekak. sov. *Heikki Klemetti*. I ja II à 2: 75 sekä III 1: 50.

Suomal. ylioppilaslauluja.

Toim. *Heikki Klemetti*. I 1: 50, II ja III à 2: 75.

Aivan välttämätön

kaikille seuranäytelmien esittäjille on *Kaarle Halmeen*

Seuranäyttämöopas

työväenyhdistyksiä, nuorisoseuroja, raittiusseuroja y. m. iltamain toimeenpanijoita varten. Runsaasti kuvitettu, 1: 75.

Saatavana kaikista kirjakaupoista, maaseutuasiamiehiltä ja suoraan meiltä.

KUSTANNUSOSAKEKYHTIÖ KIRJA,
HELSINKI.

Näytelmäkirjasto

sisältää seuraavat tähän asti ilmestyneet numerot:

1. *Ei savua ilman tulta.* 1-n. M. Bayard (3 h.) 75 p.
2. *Pärtylin yö.* 2-näytöks. laul. ja tanss. sek. näytelmä, Hemmo Kallio (19 h.) 1: 50.
3. *Kohtaus kuntakokouksessa.* 1-n. näyt., Vihtori Lähde (13 h.) 1: —.
4. *Tyhmä Jussi.* 1-näyt. ilveily. Mukaelma ranskankiel. (3 h.) —: 75.
5. *Kuherrusajan kuluttua,* 1 n. huvin. Wolfgang Gyalui (2 h.) 75 p.
6. *Kipinä.* 1-näyt. komedia, Edouard Pailleron (3 h.) 1: —.
7. *Sydämettömät.* 1-näyt. huvinäyt., G. R. Kruse (4 h.) 1: —.
8. *Sähkörakkautta.* 1-näyt. komedia, D. Schrutz (2 h.) 75 p.
9. *Neiti leski.* 1-näyt., huvinäyt., Ludvig Fulda (4 h.) 1: —.
10. *Kolme sanaa vaan.* 1-näyt. huvin., Leopold Adler (5 h.) 1: —.
11. *Minä ja anoppini.* 1-näyt. huvinäyt., Paul Perron (4 h.) 1: —.
12. *Virkistysmatka.* 3-näyt. pila, N. Vuoritsalo (10 h.) 1: 75.
13. *Perintö.* 1-näyt. pila, N. Vuoritsalo (3 h.) 75 p.
14. *Julian suudelma.* 1-näyt. pila, N. Vuoritsalo (4 h.) 75 p.
15. *Tukkikauppa.* 4-näyt. kuvaus, E. Huhtinen (15 h.) 1: 50.
16. *Suutarin mökillä.* 2-näyt. kansann., Emil Perttilä (8 h.) 75 p.
17. *Seikkailu jalkamatkalla.* 5-näyt. laulunäytelmä, kirj. C. Hostrup—Kaarle Halme. Sälv. Otto Kotilainen (11 h.) 1: 50.
18. *Seitsemän veljestä.* 5-kuv. huvinäyt., kirj. Aleksis Kivi—Hemmo Kallio (20 h.) 2: —.
19. *Taistelu ja voitto.* 1-näyt. huvinäyt., Barrière (4 h.) 1: —

20. *Opas seuranäyttelijöille ja seuranäytelmien toimeenpanijoille*, Kaarle Halme. 1: 25.
21. *Pursilammen torppa*. Kansannäytelmä, I. R—nen (18 h.) 75 p.
22. *Protesti*. 1-näyt. ilveily, Emil Perttilä (7 h.) 75 p.
23. *Kankurit*. 5-näyt. näytelmä, kirj. Gerhard Hauptman. Suom. Kaarle Halme (10 h.) 1: 75.
24. *Tunnustukset*. 4-näyt. huvinäyt., Edvard v. Bauernfeld. Suom. R. Kiljander (8 h.) 1: 25.
25. *Irja*. 4-näyt. näytelmä, 5 kuv., Juhani Sjöström (11 h.) 1: 75.
26. *Charleyn tätti*. 3-näyt. huvin., Brandon Thomas (11 h.) 1: 75.
27. *Tehtaan tyttö*. 3-näyt. näytelmä, Jalmari Järviö (10 h.) 1: —.
28. *Wuoksen varrella*. 1-näyt. kans. näyt. Martti Wuori (7 h.) 1: 50.
29. *Tiede ennen kaikkea*. 1-näyt. ilveily, Emil Perttilä (6 h.) 75 p.
30. *Hiukan sekava juttu*. 2-n. ilveily, N. Vuoritsalo (12 h.) 1: —.
31. *Oivia aseita*. 2-näyt. huvinäyt., Miina Häger (7 h.) 75 p.
32. *Lasi teetä*. 1-näyt. huvinäyt. Ch. Nutterin ja J. Derleyn mukaan sov. (4 h.) 75 p.
33. *Eläviä kuvia*. 3-näyt. ilveily, kirj. O. Blumenthal och G. Kadelburg (10 h.) 1: 75.
34. *Hämäräseura*. 1-näyt. huvinäyt., Otto Roquette (9 h.) 75 p.
35. *Kun pitääjän tuli uusi pappi*. 1-n. pila, Ossi Johansson (8 h.) 75 p.
36. *Savon sydämessä*. 3-näyt. huvin., Martti Wuori (10 h.) 1: 50.
37. *Korkea oikeus istuu*. 1-n. ilveily, Martti Wuori (14 h.) 75 p.
38. *Sherlock Holmes*. 4-näytöks. salapoliisikomedia, Ferdinand Bonn (26 h.) 1: 75.
39. *Luutnantti täysihoitolaisena*. 1-näyt. huvin., Henrik Hertz (5 h.) 75 p.

40. *Äidin katse.* 1-näyt. ilveily, Otto Bertram (5 h.) 75 p.
41. *Salaisuus.* 1-näyt. ilveily, W. Frerking (5 h.) 75 p.
42. *Sovinto.* 1-näyt. ilveily, W. Frerking (3 h.) 75 p.
43. *Mieluinen yllätys.* 1-näyt. pila, W. Frerking (4 h.) 75 p.
44. *Taudin houreessa.* 3-näyt. ilveily, Emil Perttilä (8 h.)
1: 25.
45. *Kosinta.* 1-näyt. pila, Anton Tshehow (3 h.) 75 p.
46. *Karhi.* 1-näyt. pila, Anton Tshehow (3 h.) 75 p.
47. *Kaks kirjailijaa.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Arthur Schnitzler.
Suom. Kasimir Leino (3 h.) 75 p.
48. *Viimeiset naamiot.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Arthur Schnitzler.
Suom. Kasimir Leino (6 h.) 75 p.
49. *Orjarsat.* 1-näyt. ilveily, Santeri Ivalo (5 h.) 1: 25.
50. *Kenraali von Döbeln.* 4-os. kuvaelmasarja Väinö Stooln tarinain muk. (19 h.) 1: 25.
51. *Pappilin tuvassa.* 1-näyt. huvinäyt., Martti Wuori (6 h.)
75 p.
52. *Lumiyrskyssä.* 1-näyt. näytelmä, Eero Alpi (6 h.) 1: —.
53. *Luko takana.* 2 kuv., mukaili Kaarlo Haukanpää (11 h.) 1: —.
54. *Eno Vanja.* 4-näyt. kuvaus maalaiselämästä, Anton Tshehow. (9 h.) 1: 25.
55. *Palkvistin kylpymatka.* 1-näyt. pila, Yrjö Veijola (8 h.)
1: —.
56. *Ken kosinta.* 1-näyt. pila, Nuutti Vuoritsalo (3 h.) 1: —.
57. *Itsellinen asia.* 1-näyt. näytelmä, Yrjö Veijola (5 h.)
—.
58. *Ruot.* 1-näyt. pila, Nuutti Vuoritsalo (2 h.) 75 p.
59. *Tkoopolska.* 1-näyt. laulunsek. kansannäytelmä, Yrjö Veijola (5 h.) 1: —.
60. *Jhasen luona.* 1-näyt. laulunsek. huvinäytelmä, R. Kiljander (7 h.) 1: 25.
61. *nen pyörteissä.* 1-näyt. huvinäyt., J. Mannermaa (9 h.) 1: 25.
62. *aisterin perikato.* 1-n. pila, Nuutti Vuoritsalo (3 h.) 1: —.

63. *Kalevalakuvaelmia ynnä lausuntarunoja.* Iivo Härkönen, 1: —.
64. *Hyökyaaltoja.* 3-näyt. näytelmä, Alex. Öhqvist (6 h.) 1: 50.
65. *Naimapuuhat.* 2-näyt. huvinäyt., Nikolai Gogol (11 h.) 1: 50.
66. *Naapurit.* 1-näyt. pila, kirj. August Blanche. Suomeksi mukaillut Eero Alpi (2 h.) 60 p.
67. *Miten aviosiippa saadaan.* 1-n. pila, Kaarlo Kytömaa (8 h.) 90 p.
68. *Kirkon vihollinen.* 3-näyt. näytelmä, Eino Leino (5 h.) 1: 50.
69. *Maan parhaat.* 4-näyt. huvin., Eino Leino (16 h.) 1: 50.
70. *Ilotulitus.* 3-näyt. näytelmä, Eino Leino (5 h.) 1: 50.
71. *Väkevämmän tiellä.* 3-näyt. näyt., Eero Alpi (8 h.) 1: 25.
72. *Isäin pahat teot.* 3-näyt. näytelmä, Eero Alpi (6 h.) 1: 25.
73. *Junula ja Tanula.* 3-näyt. laulunäytelmä, kirj. Gustaf af Geijerstam. Muk. suom. Kaarle Halme (8 h.) 1: 50.
74. *Jaakopin uni.* 1-näyt. satiiri, Kaarle Halme (8 h.) 1: —.
75. *Egyptin pimeys.* 3-näyt. maalaisnäytelmä lauluineen, Kaarle Halme (11 h.) 1: 50.
76. *Multa-aatelia.* 3-näyt. huvinäyt., Kaarle Halme (9 h.) 1: 60.
77. *Nuori laulaja y. m. Kalevala-kuvaelmia.* Iivo Härkönen, 75 p.
78. *Kalevala näyttämöllä,* sov. Eino Leino, I sarja 1: 75.
79. *Kalevala näyttämöllä,* sov. Eino Leino, II sarja 1: 75.
80. *Kalevala näyttämöllä,* sov. Eino Leino, III sarja 1: 75.
81. *Seuranäyttämöopas,* Kaarle Halme 1: 75.
82. *Metsästysretki,* tuokiokuva, Jalmar Hahl, (5 h.) 60 p.
83. *Naisjuoni,* 1-näyt. pila, Helene Lang (5 h.) Sov. O. Arvonaho. 60 p.
84. *Multa-aatelia II: Pöllönkorven naamiaisyo.* 3-n. huvin. Kaarle Halme (8 h.) 1: 60.
85. *Ryöstö.* 5-näyt. näyt., Martti Vuori (16 h.) 1: 75.
86. *Isättömän äiti.* 2-näyt. näyt., Kaarlo Raula (7 h.) —: 75.

87. *Multa-aatelia III: Maisteri Pöllönkorpi.* 3-näyt. huvinäyt., Kaarle Halme (8 h.) 1: 60.
88. *Rikoksellinen.* 1-näyt. huvinäyt., C. Görlitz. Sov. Onni Arvonaho (6 h.) —: 75.
89. *Suuntalan häät.* 1-näyt. näyt., F. Viitanen (10 h.) 75 p.
90. *Juhannustulilla.* Laulunsek. kans. pila., Larin Kyösti (9 h.) 75 p.
91. *Täti Malviina.* 1:näytöksinen pila, Nuutti Vuoritsalo (4 h.) 75 p.
92. *Viini.* Kuvaus Unkarin kansan elämästä, Gárdonyi Géza. Suom. N. E. W. (19 h.) 1: 50.
93. *Anoppikauhu.* 1-näytöksinen ilveily, Clara Ziegler. Suomeksi mukaili K. Väänänen (4 h.) 75 p.
94. *Kahden kesken.* 1-näytöksinen huvinäytelmä, Ludvig Fulda. Suomeksi sovitti Eino Mela (5 h.) 75 p.
95. *Muistamaton.* 1-näyt. huvinäyt., C. Görlitz. Muk. suom. Simo Saarenpää. (3 h.) —: 75.
96. *Kaunis myllärinleski.* 1-näyt. huvinäyt. Méresvillen ja Duveyrier'in muk. suom. sov. Eino Mela. (5 h.) —: 90.
97. *Veri on vettä sakeampi.* 2-näyt. näyt., kirj. Martti Wuori. (6 h.) 1: 25.
98. *Hiekkaa silmiin.* 2-näyt. huvinäyt., Labiche. Sov. Eino Mela (10 h.) —: 90.
99. *Salapoliisi.* 1-näyt. pila, G. Fischer-Ohman, suom. muk. Simo Saarenpää (10 h.) —: 75.
100. *Seitsemän veljestä.* 4-näyt. ooppera. Aleksis Kivi. Sov. Armas Launis. —: 75.
101. *Turhaa touhua.* 1-näyt. pila. Suomeksi mukaili Simo Saarenpää. (4 h.) —: 75.
102. *Suuntalat käräjissä.* 1-näyt. huvinäyt., Frans Wiitanen. (8 h.) —: 75.
103. *Vuoristokansaa,* 1-näyt. murhenäyt., Karl Schönherr. Suom. Jalmari Lahdensuo. (11 h.) —: 75.
104. *Multa-aatelia IV: Kirkkopatruuna.* 3-näyt. huvinäyt. kirj. Kaarle Halme (3 henk.) 1: 60.

105. *Huonetoverit*. 1-näyt. pila, kirj. Louis Arbertus, suomeksi mukaili Simo Saarenpää (8 henk.) —: 75.
106. *Naiskysymys*. 1-näyt. pila. Josef Siener. Suomeksi mukaili Lauri Suonperä. (7 h.) —: 75.
107. *Kaksintaistelu*. 3-näyt. näyt. Kaarle Halme. (8 h.) 1: 80.
108. *Palvelusväkeä*. 1-näyt. huvinäyt. R. Benedixin mukaan suomeksi sommitteli Lauri Suonperä. (7 h.) 1: —
109. *Häväistys*. 3-näyt. näyt., kirj. Kaarle Halme (6 h.) 1: 60.
110. *Korpi nukkuu*. 1-näyt. näyt., Kaarle Halme (8 h.) —: 90.
111. *Korpi herää*. 1-näyt. näyt., Kaarle Halme (6 h.) —: 90.
112. *Korpi nousee*. 1-näyt. näyt., Kaarle Halme (7 h.) —: 90.
113. *Korpi liikkuu*. 1-näyt. näyt., Kaarle Halme (7 h.) —: 90.
114. *Onnellinen aviomies*. 3-näyt. näyt. C. A. Görnerin mukaan suomeksi sovittanut Lauri Suonperä. (7 h.) 1: 75.
115. *Riemujuhla*. 1-näyt. huvinäytelmä. Kirj. Anton Tshehov suom. Reino Silvanto (4 h.) —: 65.
116. *Kaksi morsianta*. 1-näyt. pila. Sommitteli Kaarlo Hemmo (9 h.) —: 75.
117. *Isän nendä*. 1-näyt. pila. Kraus'in ja Niedt'in mukaan suomeksi sovitti Väinö Marjamaa. (7 h.) —: 75.
118. *Tirisen kosinta*. 1-näyt. pila. Pasi Jääskeläinen. (2 h.) —: 50.
119. *Miehen kylkiluu*. 3-näyt. huvinäyt. Maria Jotuni (10 h.) 2: 75.
120. *Umpisolmu* eli Asarias Pölläsen avioliitto. 3-näyt. huvinäyt., kirj. Martti Wuori. (7 h.) 2: —.
121. *Varasteleva sulhanen*. 1-näyt. pila, Max Hartung, suomeksi mukaili Väinö Marjamaa. (6 h.) —: 75.
122. *Isännät ja emännät*. 3-näyt. kansannäytelmä, Hanna Hämeenniemi. (11 h.) 1: —
123. *Suuntalat sovussa*. 1-näyt. kans. näyt. Frans Viitanen. (12 h.) —: 75.
124. *Joonas Julppilan lankeemus*. 2-näyt. huvinäyt. Frans A. Kotkanpää. (15 h.) —: 75.
125. *Luonnon lapsia*. 4-näyt. huvinäyt. Maiju Lassila. (16 h.) 2: —.

126. *Nuori mylläri*. 4-näyt. huvinäyt. Maiju Lassila (19 h. 2: —.
127. *Kirottua kansaa*. 3-näyt. näyt. Väinö Lennart. (5 h. —: 90.
128. *Kulkureita*. 1-näyt. näyt. Väinö Lennart. (6 h.) —: 50
129. *Kaarle XII*. 5-kuv. näytelmä. August Strindberg. Suom. Kaarle Halme. (18 h.) 2: 50.
130. *Lyyli*. 5-näyt. näytelmä. Elviira Willman. (19 h.) 1: 50
131. *Lapveden meteli*. 5-näyt. hist. näyt. (6 kuv.) Martti Wuori. (24 h.) 2: 75.
132. *Vallanperillinen*. 5-näyt. murhenäyt. (11 kuv.) Martti Wuori (32 h.) 2: 50.
133. *Nahkapoikia* eli ylpeys sen teki. 4-näyt. laulunsekajen kansannäyt. Martti Wuori. (16 h.) 2: 50. *Em. Kaupin* säveltämät nuotit 1: 50.
134. *Hyvät todistukset*. 3-n. huvinäytelmä. Suomeksi sovittanut Simo Saarenpää. (11 h.) 1: 75.
135. *Annikin kosijat*. 2-n. huvinäyt., Arvo Virvonen. (7 h. 1: 25.
136. *Valtaset*, 3-näytöksinen näytelmä, kirj. Arvid Järnefel (8 henk.). 2: 25.

Selostava luettelo lähetetään pyydettyäessä maksutta.

KUSTANNUSOSKEYHTIÖ KIRJA
HELSINKI.

HINTA 2:25.
